

RAHAPESU ANDMEBÜROO

FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT

AASTARAAMAT 2009

ANNUAL REPORT 2009

**ÜLEVAADE
RAHAPESU ANDMEBÜROO TEGEVUSEST
2009. AASTAL**

**OVERVIEW OF THE ACTIVITIES OF THE
ESTONIAN FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT IN 2009**

Tallinn 2010

SISUKORD

1. RAHAPESU ANDMEBÜROO - 10	5
2. ÜLEVAADE MUUDATUSTEST RAHAPESU JA TERRORISMI RAHASTAMISE TÕKESTAMISE SEADUSES	8
3. ÜLEVAADE RAHAPESU ANDMEBÜROO TEGEVUSEST 2009. AASTAL	21
3.1. Ülevaade büroole laekunud teadetest	22
3.2. Ülevaade büroo poolt uurimisorganitele edastatud materjalidest	28
3.3. Siseriiklik koostöö ja koolitused	32
3.4. Rahvusvaheline koostöö	33
3.5. Järelevalve	33
4. RAHAPESU TÜPOLOOGIAD EESTIS	36
4.1. Rahapesu andmebüroo poolt tuvastatud rahapesuskeemid	37
4.2. Kohtuotsused rahapesus Eestis aastal 2009	41
5. ETTEVAATAVALT AASTASSE 2010	46

TABLE OF CONTENTS

1. FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT: 10 YEARS	5
2. AMENDMENTS TO THE MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING PREVENTION ACT	8
3. OVERVIEW OF THE ACTIVITIES OF THE FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT IN 2009	21
3.1. Overview of the data received by the FIU	22
3.2. Overview of materials forwarded by the FIU	28
3.3. National cooperation and training	32
3.4. International cooperation	33
3.5. Supervision	33
4. MONEY LAUNDERING TYPOLOGIES IN ESTONIA	36
4.1. Money laundering schemes detected by the FIU	37
4.2. Court judgments in money laundering cases in Estonia in 2009	41
5. A LOOK INTO 2010	46

HEA LUGEJA!

2009. aasta oli rahapesu andmebüroo jaoks mitmes mõttes oluline aasta. 1. juulil täitus kümme aastat rahapesu andmebüroo loomisest ja esimese rahapesu tõkestamist reguleeriva seaduse jõustumisest Eestis. Kümme aastat – on seda vähe või palju? Vastus sellele küsimusele ei ole lihtne, kuid arvestades, et kogu maailma mastaabis on süstemaatilise rahapesu tõkestamise süsteemi ajalugu vaid kümmekond aastat pikem, on kahtlemata tegu olulise verstapostiga. Sestap on ka käesoleva aastaraamatu 1. peatükis pühendatud ruumi olnule tagasivaatamiseks, mis võimaldab omakorda seada sihte tulevikuks.

2009. aasta veebruaris lõppes üheaastane mestimisprojekt „Support of the Creation of National Monitoring Centre of the Criminal Proceeds“, mis viidi ellu koostöös Saksa Kriminaalpolitseiametiga. Projekti peamiseks eesmärgiks oli tõsta igapäevaselt kriminaalsel teel saadud varade tuvastamise ja konfiskeerimisega tegelevate politseinike, prokuröride ja kohtunike teadlikkust antud valdkonnas. Projekti raames valmis ülevaade Eesti konfiskeeritud varade alaseadusandlusest ning konfiskeeritud varade haldamise siseriikliku strateegia visioonikavand. Projekti raames koostatud käsiraamat on loodetavasti menetlejatele abiva-

hendiks kriminaalsel teel saadud varade tuvastamisel.

Euroopa Nõukogu rahapesuvastase võitlusega tegeleva ekspertkomitee Moneyval¹ III hindamisvoor Eestis algas ekspertide visiidiga 2008. aasta veebruaris ning lõppes 8.-12. detsembril, mil Eesti kaitses edukalt Moneyvali plenaaristungil rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alase raporti. 2009. aasta detsembris andis Eesti Moneyvali plenaaristungil ülevaate aasta jooksul tehtud edusammudest ning Eesti progressiraport kiideti heaks.

2009. aasta lõpus jõustusid olulised muudatused rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduses. Nende tutvustamisele on pühendatud aastaraamatu teine peatükk. Samuti on rõõm tõdeda, et rahapesu tõkestamise süsteem muutub Eestis pidevalt tõhusamaks. Aasta tõi rahapesus kaasa kümme uut süüdimõistvat otsust, kusjuures rakendati ka rahapesu tulemusena saadud vara konfiskeerimist. Kuritegu ei tohi end ära tasuda – just sellisest motost lähtuvalt annab büroo oma panuse rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise nii Eestis kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Traditsiooniliselt leiata aastaraamatust ülevaate büroo töötulemustest ja olulisematest rahapesu trendidest.

Head lugemist!

Raul Vahtra
Rahapesu andmebüroo juht

¹ Moneyval (Select Committee of Experts on the Evaluation of Anti Money Laundering Measures) on Euroopa Nõukogu rahapesuvastase võitlusega tegelev ekspertkomitee, mis teostab liikmesriikides vastastikuseid hindamisi rahapesu ja terrorismi rahastamise vastase võitluse meetmete rahvusvaheliste standarditele vastavuse osas. Samuti keskendub Moneyval rahvusvahelise koostöö edendamisele ja info jagamisele erinevate rahapesu tõkestamise meetmete, nende rakendamise võimaluste ja rahapesu trendide kohta Euroopas. Hetkel on Moneyvalil 28 alalist ning kaks ajutist liiget, Iisraelile on alates 2006. aasta jaanuarist omistatud vaatlejastaatus.

DEAR READER,

The year 2009 was in many ways of great importance for the Estonian Financial Intelligence Unit. The FIU was founded and the first act regulating prevention of money laundering entered into force on July 1 ten years ago. Ten years – is it a short or long period? The answer to this question is not easy, but given the fact that on the global scale the history of systematic prevention of money laundering is merely ten years longer, it is certainly an important milestone. Therefore the first chapter of this annual report takes a look at the past in order to make plans for the future.

In February 2009 the one-year twinning project “Support of the Creation of National Monitoring Centre of the Criminal Proceeds” was completed in cooperation with the German Criminal Police. The main purpose of the project was to raise the awareness of the police officers, prosecutors and judges engaged on a daily basis in detection and confiscation of criminal proceeds. An overview of the legislation in force in Estonia regarding confiscation of assets and a draft national strategy vision for administration of confiscated assets were prepared in the framework of the project. The manual compiled is expected to help the bodies conducting proceedings detect criminal proceeds.

The third evaluation round of Moneyval,¹ started with an on-site visit of experts in February 2008 and finished on December 8-12, when Estonia successfully defended the report on money laundering and terrorist financing prevention in the Moneyval plenary session. In December 2009 Estonia gave an overview of its annual progress in the Moneyval plenary session and its progress report was approved.

Substantial amendments to the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act entered into force at the end of 2009. The second chapter of the annual report introduces these amendments. It's pleasing that the efficiency of the money laundering prevention system is constantly increasing in Estonia. In 2009 ten criminal convictions in the field of money laundering as well as confiscation of proceeds deriving from money laundering were made by Estonian courts.

“Crime must not pay” – the FIU contributes to prevention of money laundering and terrorist financing in Estonia and at the international level following this very motto.

Traditionally, you will find an overview of the FIU's work results and main money laundering trends.

We wish you a pleasant reading!

Raul Vahtra
Head of the Financial Intelligence Unit

¹ Moneyval (Select Committee of Experts on the Evaluation of Anti Money Laundering Measures) is an expert committee of the Council of Europe engaged in the fight against money laundering, which carries out mutual evaluations of the compliance of the money laundering and terrorist financing prevention measures of member states with the international standards. Also, Moneyval focuses on promoting international cooperation and disseminating information about various measures for preventing money laundering, the implementation possibilities thereof and the money laundering trends in Europe. Currently, Moneyval has 28 members and two temporary members. Israel has enjoyed the status of observer since January 2006.

1. RAHAPESU ANDMEBÜROO - 10

1. Financial Intelligence Unit: 10 years

1. juulil 2009 täitis kümme aastat rahapesu andmebüroo loomisest. Käidud tee võtavad ilmekalt kokku esimese juhi ning büroo näo kujundaja Arnold Tenusaare sõnad: „Kümne aasta pideva arenguga esialgsetest arglikest sammudest 1999. aastal kuni seaduse uue versiooni rakendamiseni 2008. aasta alguses on rahapesu andmebüroo välja võidelnud keskse koha Eesti rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise süsteemis.“

Võrreldes algusega on nüüdseks muutunud büroo paiknemine politseistruktuuris ning täienenud ülesannete ja töötajate ring. Algselt loodi rahapesu andmebüroo kui Politseiameti struktuuriüksus Siseministeeriumi haldusalas. Aja jooksul on büroo meeskond tublisti täienenud – kui 1999. aastal alustati kahe töötajaga, siis 2009. aasta lõpus oli büroos 17 töötajat. See on olnud hädavajalik, arvestades teatiste mahu

1. juulil 2009 sai rahapesu andmebüroo 10-aastaseks.

enam kui kolmesajakordset kasvu ning seda, et büroo ülesannete ring on tänaseks tunduvalt laiem kui algusaegadel. Kui 25. novembril 1998 vastu võetud ja 1. juulil 1999 jõustunud rahapesu tõkestamise seaduse kohaselt olid nendeks

- kahtlaste tehingute kohta laekunud andmete kogumine, töötlemine ja analüüsimine,
- andmeid esitanud asutuse informeerimine nende esitatud andmete kasutamise kohta rahapesu või sellega seotud kuritegude vältimisel, tuvastamisel või uurimisel,
- rahapesualaste uuringute läbiviimine, rahapesu vältimise ja tuvastamise tõhusdamine ning avalikkuse informeerimine sellest,
- koostöö krediidi- ja finantseerimisasutuste ning teiste politseiasutustega rahapesu tõkestamisel ning
- välissuhtlemise ja infovahetuse korraldamine,

siis nüüd kuuluvad funktsioonide hulka ka kriminaaltulu jälitamine, järelevalve teostamine kohustatud subjektide tegevuse üle (sh rahvusvahelise sanktsiooniseaduses sätestatud abinõude rakendamisel), kohustatud isikute, uurimisasutuste, prokuröride ja kohtunike koolitamine rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega seonduvates tegevustes ning väärtegude menetlemine.

Omamoodi teetähiseks rahapesu andmebüroo arengus oli 2004. aasta, mil jõustus seadusemuudatus, kus lisaks rahapesule laiendati seaduse nõudeid ka terrorismi rahastamise tõkestamisele, laienes kohustatud subjektide

1 July 2009 marked the tenth anniversary of the Financial Intelligence Unit. These years are best summarized by the words of Arnold Tenusaar, the first head of the FIU: “Within ten years of steady development starting with the first hesitant steps in 1999 to the implementation of a new version of the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act at the beginning of 2008 the Financial Intelligence Unit has earned the central role in the system of prevention of money laundering and terrorist financing in Estonia.”

In comparison with the start, the position of the FIU in the police structure has changed and the list of functions and employees has increased. Initially, the FIU was founded as a structural unit of the Police Board in the area of Government of the Ministry of the Interior. Over time the FIU's team has increased substantially: while there were only two employees in 1999, by the end of 2009 the FIU had 17 employees. This has been inevitable, considering that the number of reports has increased more than three hundred times and the list of the functions of the FIU is much longer than it was at its inception. According to the Money Laundering Prevention Act, which was adopted on 25 November 1998 and entered into force on 1 July 1999, the functions were as follows:

- gathering, processing and analysing information received on suspicious transactions,
- informing the institutions that submitted information of the use of the information for the purposes of prevention, detection or investigation of money laundering or related criminal offences,
- performing surveys money laundering and terrorist financing, improving the prevention and identification of money laundering and terrorist financing and informing the public thereof,
- cooperating with credit and financial institutions and other police authorities in preventing money laundering;
- arranging foreign relations and information exchange.

Now the functions also include tracing criminal proceeds, exercising supervision over obligated subjects (incl. upon taking the measures provided for in the International Sanctions Act), training obligated persons, investigative bodies, prosecutors and judges in activities relating to prevention of money laundering and terrorist financing, and misdemeanour proceedings.

A milestone in the development of the FIU was the year 2004 when legislative amendments expanded the provisions of law to prevention of terrorist financing in addition to money laundering as well as the circle of obligated subjects, added supervision among the FIU's functions and made the FIU an independent structural unit of the Central Criminal Police. In the second half of the year Arnold Tenusaar handed management of the FIU over to the young and energetic Raul Vahtra, who remains the head of the FIU to date.

Establishing a trust-based relationship with the obligated subjects and proving to bodies conducting proceedings that the FIU is a reliable partner have

ring, ülesannete hulka lisandus järelevalve teostamine ning büroo viidi üle Keskkriminaalpolitsei iseseisvaks struktuuriüksuseks. Sama aasta teisel poolel andis Arnold Tenusaar juhtimise üle noorele ja energilisele Raul Vahtrale, kes on rahapesu andmebüroo juht tänaseni.

Ilmselt suurimaks väljakutseks esimese kümne aasta jooksul on rahapesu andmebüroo jaoks olnud usalduse loomine kohustatud subjektidega ning enese kui arvestatava partneri tõestamine menetlusasutustele. Rõõm on tõdeda, et nüüdseks on see saavutatud – teatiste arvu iga-aastane kasv ning huvi rahapesu andmebüroo korraldatavate koolituste vastu on tõenditeks esimesele, jõustunud kohtulahendid rahapesus, milles on oma roll ka rahapesu andmebürool, kinnitavad teist. Samuti on väga oluline koostöö erinevate kutseliitudega ja osalus rahapesu tõkestamisega võitlevate organisatsioonide töös. Moneyvali hindamine 2008. aastal ning eduraporti kinnitamine 2009. aasta lõpus tõestavad, et rahapesu tõkestamise süsteem Eestis vastab nüüdseks rahvusvahelistele standarditele, mis on samuti tunnustuseks kõikide rahapesu tõkestamise siseriikliku süsteemi lülide töö tulemuslikkusele.

Samuti on rahapesu andmebüroo püüdnud oma parima kompetentsi piires anda panuse ka rahapesu tõkestamisele rahvusvahelisel tasandil. Rahapesu on sageli rahvusvahelise dimensiooniga, kuivõrd raha siirdamine ühest maailma nurgast teise on tänu tehnoloogia arengule ka sõna otseses mõttes võimalik vaid väga lühikese ajalise viivitusega ning sellistes tingimustes nõuab kurjategijate tegevuse takistamine sageli eri riikide rahapesu andmebüroode kiiret ja kooskõlastatud sekkumist. Töö riigile koostöö vallas on väga mitmesuunaline, alustades välisriigi rahapesu tõkestajate abistamisega välispäringute vormis ja lõpetades osalemisega rahvusvahelistes organisatsioonides ning töögruppides.

Täname kohustatud subjekte ja kõiki koostööpartnereid nii Eestis kui välismaal. Ilma teieta ei oleks meid.

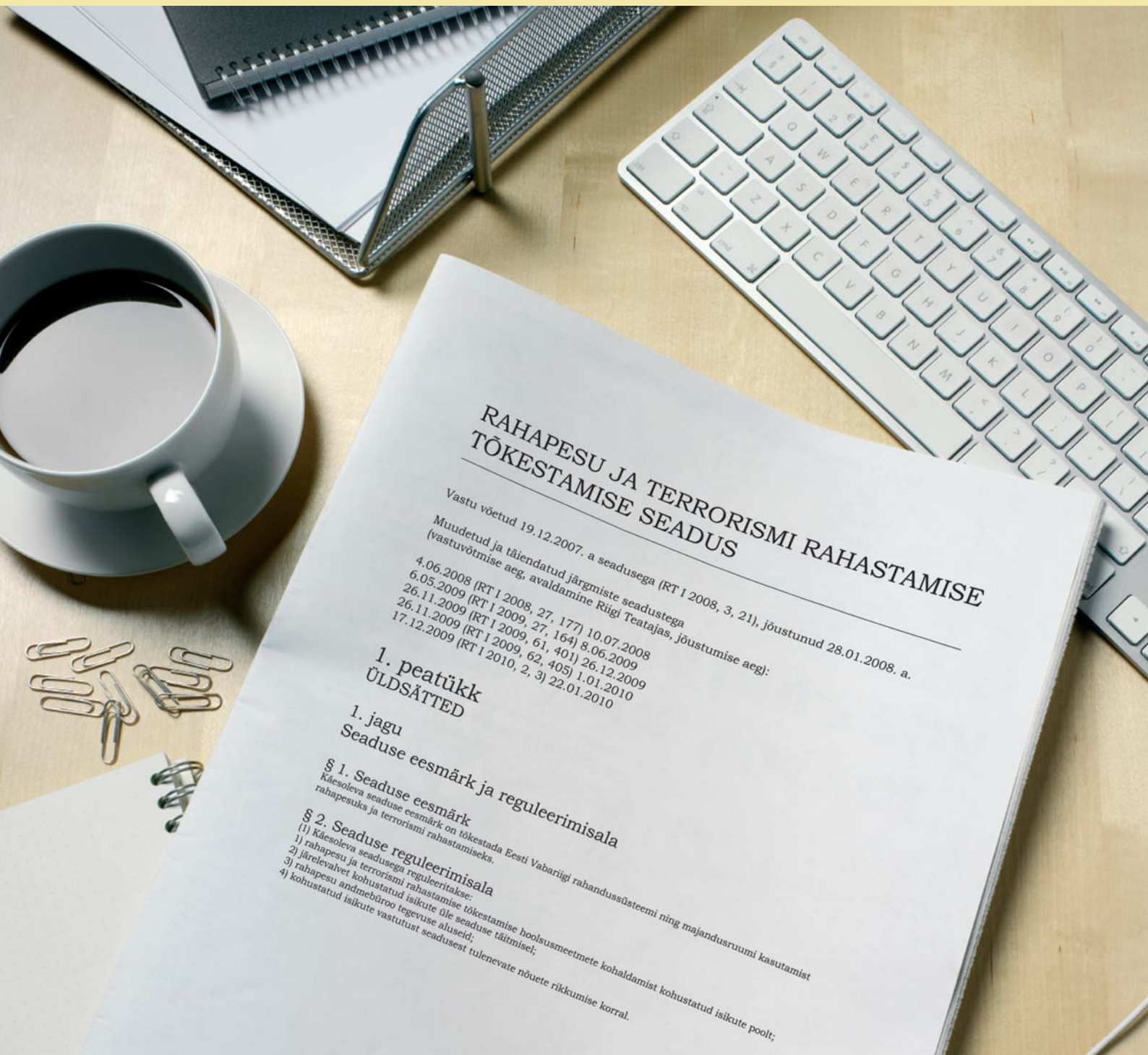
probably been the greatest challenges in the first ten years. We are pleased to note that these targets have been achieved: the annual growth in the number of reports and the interest in training organised indicate that the FIU has met the first target, while final court judgments concerning money laundering – the FIU has played a role there – confirm the second. Cooperation with various professional associations and participation in the work of anti-money laundering organisations is very important as well. The Moneyval evaluation in 2008 and approval of the progress report at the end of 2009 show that by now the money laundering prevention system in Estonia is in accordance with international standards. This is further proof of the effectiveness of the functioning of all the links of the national money laundering prevention system.

Also, to the best of its abilities the FIU has tried to contribute to prevention of money laundering at the international level. Money laundering often involves the international dimension, because transferral of money from one corner of the world to another is, owing to the development of technology, possible with only a short delay and in such an environment the prevention of criminal activities often calls for rapid and concerted involvement of the FIUs of various states. Work in the field of supranational cooperation is branched, ranging from assisting foreign money laundering preventers to participating in international organisations and work groups.

We would like to thank the obligated subjects and all partners in Estonia and abroad. Without you we would not exist.

2. ÜLEVAADE MUUDATUSTEST RAHAPESU JA TERRORISMI RAHASTAMISE TÕKESTAMISE SEADUSES

2. Amendments to the Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act

Alates uue rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seaduse (edaspidi RTRTS) jõustumisest 28.01.2008 on seda nüüdseks muudetud kokku kolmel korral. Käesolevas osas anname

2009. aastal muudeti rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise seadust kokku kahel korral.

ülevaate seni tehtud muudatustest. Rasvases kirjas värviliselt toome ära seaduse teksti hetkel kehtiva ning sulgudes kaldkirjas esialgse sõnastuse, mis loodetavasti hõlbustab tehtud paranduste leidmist.

SEADUSE KOHALDAMISALA JA MÕISTED

Seaduse kohaldamisala on jäänud algsega võrreldes praktiliselt muutumatuks, väike täiendus tehti 2009. aastal notaritele, advokaatidele, kohtutäituritele, pankrotihalduritele, ajutistele pankrotihalduritele ja muu õigusteenuse osutajatele seaduse kohaldumise osas. Nimelt täiendati RTRTS § 3 lõike 2 punkti 1 nii, et nüüdsest kohaldatakse RTRTS-i eespool nimetatud kutseala esindaja suhtes muuhulgas, kui ta juhendab tehingu kavandamist või elluviimist või teeb ametitoimingut või osutab ametiteenust, mis on seotud kinnisasja, ettevõtte või äriühingu aktsiate või osade ostu või müügiga (varem *ettevõtte või äriühingu ostu või müügiga*).

Pisut on modifitseeritud tegeliku kasusaaja määratlust. Hetkel kehtiva reaktsiooni kohaselt on tegelik kasusaaja füüsiline isik, kes teostab oma mõju ära kasutades (varem *lõplikku*) kontrolli *tehingu, toimingu või teise isiku üle* ja kelle huvides, kasuks või arvel tehing või toiming tehakse. Tegelik kasusaaja on *ka* füüsiline isik, kes lõplikult omab *äriühingu aktsiaid, osaid, hääleõiguseid* (varem *äriühingut*) või teostab lõplikku kontrolli äriühingu juhtimise üle *vähemalt ühel järgmistest viisidest*:

- 1) omades üle 25 protsendi aktsiatest, osadest või hääleõigustest otsese või kaudse omamise või kontrollimise kaudu, kaasa arvatud esitajaaktsiate või -osade kujul;
- 2) kontrollides muul viisil juriidilise isiku juhtimist.

HOOLSUSMEETMED

Hoosusmeetmete osas on mitmed RTRTS-i paragrahvid – hoosusmeetmete üldine kohaldumine ja nende kohaldamise sobiva ulatuse valik, lihtsustatud ja tugevdatud hoosusmeet-

Since the entry into force of the new Money Laundering and Terrorist Financing Prevention Act (hereinafter the Act) on 28 January 2008 the Act has been amended three times. This chapter gives an overview of the amendments to date. To making finding the amendments easier, the current wording has been indicated in Bold coloured text and the former wording has been indicated in Italics between brackets.

SCOPE AND DEFINITIONS OF THE ACT

In comparison with the former wording the scope of the Act has remained almost unchanged. A minor modification was made in 2009 regarding the applicability of the Act to notaries public, attorneys, bailiffs, trustees in bankruptcy, interim trustees in bankruptcy, and other legal service providers. Clause 3 (2) 1) of the Act was amended so that from now on the Act is applied with regard to the aforementioned professionals in also in a situation where they direct the planning or implementation of a transaction or carry out official acts or provide official services related to the purchase or sale of an immovable, enterprise or the shares of a company (formerly, purchase or sale of an enterprise or company).

The definition 'beneficial owner' has been slightly modified. According to the current wording, a beneficial owner is a natural person who, taking advantage of their influence, exercises (formerly, final) control over a transaction, act or another person and in whose interests or favour or on whose account a transaction or act is performed. A beneficial owner is also a natural person who owns shares or voting rights in a company (formerly, has a company) or exercises final control over management of a company in at least one of the following ways:

- 1) *by having over 25 percent of shares or voting rights through direct or indirect shareholding or control, including in the form of bearer shares;*
- 2) *otherwise controlling management of a legal person.*

DUE DILIGENCE MEASURES

Regarding the due diligence measures several sections of the Act such as general application of the due diligence measures, selection of the proper scope of application of the measures, the obligation to apply simpli-

mete rakendamise kohustus – laiendatud nüüdsest ka [ametiteenust kasutavale isikule](#). Näiteks

- peab kohustatud isik majandus-, kutse- või ametitegevuses pöörama kõrgendatud tähelepanu tehingus või ametitoimingus osaleva isiku, [ametiteenust kasutava isiku](#) või kliendi tegevusele ja asjaoludele, mis viitavad rahapesule või terrorismi rahastamisele või mille seotus rahapesu või terrorismi rahastamisega on tõenäoline, sealhulgas keerukatele, suure väärtusega ja ebatavalistele tehingutele, millel ei ole mõistlikku majanduslikku eesmärki;
- peab kohustatud isik kohaldama kõiki RTRTS-i § 13 lõikes 1 nimetatud hooldusmeetmeid, kuid võib hooldusmeetmete kohaldamiseks valida sobiva ulatuse, lähtudes ärisuhte või tehingu iseloomust või tehingus või ametitoimingus osaleva isiku, [ametiteenust kasutava isiku](#) või kliendi isiku riskiastmest;
- võib kohustatud isik RTRTS § 13 lõikes 1 nimetatud hooldusmeetmeid kohaldada rahapesu või terrorismi rahastamise väikese riski korral RTRTS §-st 18 tulenevate tingimuste täitmisel lihtsustatud korras ning määrata meetmete sobiva ulatuse, lähtudes ärisuhte iseloomust või tehingu ja tehingus või ametitoimingus osaleva isiku, [ametiteenust kasutava isiku](#) või kliendi riskiastmest;
- peab kohustatud isik koguma piisava hulga teavet, mis võimaldaks kindlaks teha, kas majandus- või kutsetegevuses tehtav tehing ja tehingus või ametitoimingus osalev isik, [ametiteenust kasutav isik](#) või klient vastab RTRTS § 18 lõigetes 1–4 nimetatud tingimustele;
- peab kohustatud isik kohaldama tugevdatud hooldusmeetmeid, kui:
 - 1) majandus- või kutsetegevuses tehtavas tehingus või ametitoimingus osaleva isiku, [ametiteenust kasutava isiku](#) või kliendi isikusamasus on tuvastatud ja esitatud teave kontrollitud isikuga või kliendiga samas kohas viibimata;
 - 2) isikusamasuse tuvastamisel või esitatud teabe kontrollimisel tekib kahtlus esitatud andmete tõlevastavuses või dokumentide ehtsuses või tegeliku kasusaaja või tegelike kasusaajate tuvastamises;
 - 3) majandus- või kutsetegevuses tehtavas tehingus või ametitoimingus osalev isik, [ametiteenust kasutav isik](#) või klient on RTRTS § 21 lõikes 1 nimetatud isik.
- esitab kohustatud isiku nõudmisel majandus- või kutsetegevuses tehtavas tehingus või ametitoimingus osalev isik, [ametiteenust kasutav isik](#) või klient RTRTS § 13 lõikes 1 nimetatud hooldusmeetmete

fied and strengthened due diligence measures have also been extended to users of official services. For example:

- *in economic or professional activities an obligated person shall pay special attention to the activities of persons participating in a transaction or official act, [users of official services](#) or customers or to circumstances which refer to money laundering or terrorist financing or the connection of which with money laundering or terrorist financing is probable, including to complex, high value and unusual transactions which do not have any reasonable economic purpose;*
- *an obligated person shall apply any and all due diligence measures specified in subsection 13 (1) of the Act, but may choose the appropriate scope of application of the due diligence measures based on the nature of the business relationship or transaction or the risk level of the person participating in the transaction or official act, [user of official services](#) or customer;*
- *upon fulfilment of the conditions provided for in § 18 of the Act, an obligated person may, in the case of a low risk of money laundering or terrorist financing, apply the due diligence measures specified in subsection 13 (1) of the Act pursuant to a simplified procedure, determining the appropriate scope thereof pursuant to the nature of the business relationship or the risk level of the transaction and of the person participating in the transaction or official act, [user of official services](#) or customer;*
- *an obligated person shall gather enough information to identify whether a transaction performed in economic or professional activities or a person participating in a transaction or official act, [user of official services](#) or customer complied with the conditions provided for in subsections 18 (1)-(4) of the Act;*
- *an obligated person shall apply the enhanced due diligence measures if:*
 - 1) *a person participating in an economic or professional transaction or official act, [user of official services](#) or customer has been identified and the submitted information has been verified without being present at the same place as the person or customer;*
 - 2) *upon identification of a person or verification of the submitted information suspicion arises of the truthfulness of the data or authenticity of the documents submitted or that the beneficial owner has not or that the beneficial owners have not been identified;*
 - 3) *a person participating in an economic or professional transaction or official act, [user of official services](#) or customer is a person specified in subsection 21 (1) of the Act.*
- *at the request of an obligated person a person participating in an economic or professional transaction or official act, [user of official services](#) or customer shall submit documents and provide relevant information required for appli-*

- kohaldamiseks vajalikud dokumendid ja annab asjakohast teavet;
- kinnitab kohustatud isiku nõudmisel majandus- või kutsetegevuses tehtavas tehingus või ametitoimingus osalev isik, [ametiteenust kasutav isik](#) või klient hoolsusmeetmete kohaldamiseks esitatud teabe ja dokumentide õigsust oma allkirjaga;
 - on kohustatud isikul keelatud luua ärisuhtet või teha RTRTS § 12 lõike 2 punktis 2 nimetatud tehingut, kui tehingus või ametitoimingus osalev isik, [ametiteenust kasutav isik](#) või klient, vaatamata sellekohasele nõudmisele, ei esita RTRTS § 13 lõike 1 punktides 1–4 nimetatud hoolsusmeetmete täitmiseks nõutavaid dokumente ja asjakohast teavet või kui esitatud dokumentide põhjal tekib kohustatud isikul kahtlus, et tegemist võib olla rahapesu või terrorismi rahastamisega.

Uudsenä jõustus 2009. aasta lõpus nõue, et kohustatud isik pöörab majandus-, kutse- või ametitegevuses kõrgendatud tähelepanu ärisuhtele või tehingule, kui kliendi või tehingus osaleva isiku või ametiteenust kasutava isiku elu- või asukoht või makse saaja makseteenuse pakkuja asukoht on kolmandas riigis või territooriumil, kus ei ole võetud piisavaid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid või kui see riik või territoorium ei tee rahvusvahelist koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alal või on madala maksumääraga territoorium.

Krediitiasutuse poolt hoolsusmeetmete kohaldamise erisuste hulka lisandus 2008. aastal nõue, et krediitiasutus võib asutatava äriühingu nimele avada konto äriseadustiku § 67 lõike 4 punkti 1 alusel kehtestatud korras registripidaja poolt arvutivõrgu kaudu automaatselt kontrollitud isikuandmetele tuginedes või äriseadustiku § 520 lõike 4 alusel volitatud notari kaudu tingimusel, et nimetatud kontole tehakse osa- või aktsiakapitali sissemakse konto kaudu, mis on avatud Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis tegutsevas krediitiasutuses või lepinguriigis avatud välisriigi krediitiasutuse filiaalis, ja kontot ei debiteerita enne äriühingu Eesti äriregistrisse kandmist ning RTRTS § 13 lõike 1 punktides 1–4 nimetatud hoolsusmeetmete kohaldamist RTRTS § 15 lõikes 1 sätestatud korras. Äriühingu esindajad peavad krediitiasutusel võimaldama hoolsusmeetmete kohaldamist käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud korras ja sõlmima selle konto kohta arvelduslepingu kuue kuu jooksul konto avamisest arvates.

Muutunud on ka lihtsustatud hoolsusmeetmete kohaldamise tingimused. Nimelt, kohustatud isik võib hoolsusmeetmeid rakendada lihtsustatud korras tehingu puhul, kui on täide-

cation of the due diligence measures specified in subsection 13 (1) of the Act;

- *a person participating in an economic or professional transaction or official act, [user of official services](#) or customer shall, at the request of the obligated person, certify the correctness of the submitted information and documents by signature;*
- *an obligated person is prohibited to establish a business relationship or to enter into a transaction specified in clause 12 (2) 2) of the Act if a person participating in the transaction or official act, [user of official services](#) or customer regardless of a respective request, does not submit the documents or relevant information required for complying with the due diligence measures specified in clauses 13 (1) 1) to 4) of the Act or if on the basis of the documents submitted the obligated person has reasonable doubt that it may be money laundering or terrorist financing.*

At the end of 2009 a new requirement entered into force. According to the requirement, in economic or professional activities an obligated person shall pay special attention to the business relationship or transaction if the place of residence or seat of the customer or the person participating in the transaction or the user of official services or the seat of the payee's payment service provider is in a third country or territory where no sufficient measures for preventing money laundering and terrorist financing have been taken or if the country or territory does not pursue international cooperation in preventing money laundering and terrorist financing or if it is a low tax rate territory.

As for the specifications of application of the due diligence measures by credit institutions the following requirement was added in 2008: pursuant to the procedure established on the basis of clause 67 (4) 1) of the Commercial Code a credit institution can open an account for a company to be founded based on personal data automatically verified by the registrar via a computer network or based on subsection 520 (4) of the Commercial Code via an authorised notary public, provided that share capital is paid to the account via an account opened in a credit institution operating in a contracting state of the European Economic Area or a branch of a foreign credit institution operating in a contracting state and the account is not debited before registration of the company in the Estonian commercial register or before taking the due diligence measure specified in clauses 13 (1) 1) to 4) of the Act pursuant to the procedure specified in subsection 15 (1) of the Act. The representatives of the company shall allow the credit institution to take the due diligence measures pursuant to the procedure set out in subsection (1) of this section and enter into a settlement contract for the account within six months as of opening the account.

The terms and conditions of application of the simplified due diligence measures have changed as well. An obligated person can take the due diligence measures by way of the simplified procedure in a transaction if all

tud kõik järgmised tingimused:

- 1) kliendiga on sõlmitud kirjalik kestvusleping;
- 2) makse teostatakse tehingus osaleva isiku või kliendi konto kaudu, mis asub Eestis äriregistrisse kantud krediidasutuses või välisriigi krediidasutuse filiaalis või krediidasutuses, kes on asutatud või kelle tegevuskoht on Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või riigis, kus kehtivad RTRTS-s sätestatuga võrdväärsed nõuded;
- 3) kohustatud isik on eelnevalt kehtestanud sisemiste protseduurireeglitega, et seda liiki tehingutest tulenevate rahaliste kohustuste täitmise aastane koguväärtus ei ületa 200 000 krooni;
- 4) kohustatud isik registreerib kliendi kohta vähemalt RTRTS-i § 23 lõike 2 punktides 1–4 sätestatud andmed.

Tugevdatud hoolsusmeetmeid reguleerivas osas on toimunud järgmised muudatused. Kohustatud isik peab RTRTS 18 lõigetes 1 ja 2 nimetatud juhul kohaldama lisaks RTRTS § 13 lõike 1 punktides 1–4 nimetatud hoolsusmeetmetele vähemalt ühte järgmistest tugevdatud hoolsusmeetmetest:

- 1) isikusamasuse tuvastamine ja esitatud teabe kontrollimine lisadokumentide, andmete või teabe põhjal, mis pärinevad usaldusväärsest ja sõltumatust allikast või Eestis äriregistrisse kantud krediidasutusest või välisriigi krediidasutuse filiaalilt või krediidasutusest, kes on registreeritud või kellel on tegevuskoht Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või riigis, kus kehtivad RTRTS-is sätestatuga võrdväärsed nõuded, ja kui selles krediidasutuses on isiku isikusamasus tuvastatud isikuga samas kohas viibides;
- 2) lisameetmete võtmine esitatud dokumentide ehtsuses ja nendes sisalduvate andmete õigsuses veendumiseks, muu hulgas nende notariaalse või ametliku kinnitamise nõudmine või andmete õigsuse kinnitamine dokumendi välja andnud punktis 1 nimetatud krediidasutuse poolt;
- 3) tehinguga seotud esimese makse tegemine konto kaudu, mis on avatud tehingus osaleva isiku või kliendi nimel krediidasutuses, kes on registreeritud või kelle tegevuskoht on Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või riigis, kus kehtivad RTRTS-is sätestatuga võrdväärsed nõuded.

Kohustatud isik kohaldab teise Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigi ja kolmanda riigi riikliku taustaga isikuga, tema perekonnaliikmega ja lähedase kaastöötajaga ärisuhte loomisel ning

the following terms and conditions have been fulfilled:

- 1) *a written contract has been entered into with a customer for an indefinite period;*
- 2) *a payment is made through the account of a person or customer participating in a transaction, which has been opened in a credit institution or the branch of a foreign credit institution registered in the Estonian commercial register or in a credit institution which has been founded or has its place of business in a contracting state of the European Economic Area or in a country where requirements equal to those provided for in the Act are in force;*
- 3) *the obligated person has established by rules of internal procedure beforehand that the annual total value of performance of financial obligations arising from transactions of such type does not exceed 200,000 kroons;*
- 4) *the obligated person registers at least the data specified in clauses 23 (2) 1) to 4) of the Act with regard to the customer.*

*The following changes have been made to the part regulating the **enhanced due diligence measures**. In the event specified in subsections 18 (1) and (2) of the Act the obligated person must, in addition to the due diligence measures specified in clause 13 (1) 1) to 4) of the Act, apply at least one of the following enhanced due diligence measures:*

- 1) *identification of a person and verification of submitted information on the basis of additional documents, data or information, which originates from a reliable and independent source or a credit institution or the branch of a credit institution registered in the Estonian commercial register or a credit institution, which has been registered or has its place of business in a contracting state of the European Economic Area or in a country where requirements equal to the Act are in force, and if in such credit institution the person has been identified while being present at the same place as the person;*
- 2) *application of additional measures for the purpose of verifying the authenticity of documents and the data contained therein, among other things, demanding that they be notarised or officially authenticated or confirmation of the correctness of the data by the credit institution specified in clause 1), which issued the document;*
- 3) *making the first payment relating to a transaction through an account opened in the name of a person or customer participating in the transaction in a credit institution which has been registered or has its place of business in a contracting state of the European Economic Area or in a country where requirements equal to those provided for in the Act are in force.*

Upon establishment of a business relationship or entry into a transaction or performance of an official act with a politically exposed person of a contracting state of the European Economic Area or a third country or

tehingu ja ametitoimingute tegemisel ja **nimetatud isikute ametiteenuse osutamisel** RTRTS §-s 19 sätestatud tugevdatud hoolsusmeetmeid.

Täiendatud on **krediidi- ja finantseerimisasutuste korrespondentsuhteid** reguleerivat seadusandlust. Nimelt, krediidi- ja finantseerimisasutused peavad kohaldama hoolsusmeetmeid tugevdatud korras kolmanda riigi krediidi- või finantseerimisasutusega korrespondentsuhte loomisel (varem *krediidiasutusega korrespondentkonto avamisel*) ja sellekohase lepingu kehtivuse ajal, sealhulgas hindavad regulaarselt kolmanda riigi krediidiasutuse:

- 1) **majandustegevuse olemust**, usaldusväärsust, mainet ja tema üle teostatava järelevalve tõhusust avalikult kättesaadava teabe alusel;
- 2) rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise kontrollisüsteeme.

Korrespondentkonto avamise aluseks olevas lepingus või krediidiasutuse protseduurireeglites peab olema sätestatud keeld avada korrespondentkontot krediidiasutusele, kes vastab RTRTS § 22 lõike 3 punktis 1 nimetatud tingimusele, ja poolte kohustused:

- 1) rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise hoolsusmeetmete kohaldamisel, sealhulgas laiendatud kasutusõigusega kontole või muule sellisele kontole juurdepääsu omava kliendi suhtes;
- 2) päringu alusel kliendi isikusamasuse tuvastamise ja esitatud teabe kontrollimise käigus kogutud andmete esitamisel;
- 3) **andmete säilitamisel ja teatamiskohustuse ning muude rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmete kohaldamisel.**

Kolmanda riigi krediidi- või finantseerimisasutusele korrespondentkonto avamiseks või kolmandas riigis krediidi- või finantseerimisasutuses korrespondentkonto avamiseks või sellekohase lepingu sõlmimiseks peab olema krediidiasutuse või finantseerimisasutuse juhatuse või juhatuse poolt volitatud isiku eelnev nõusolek.

RAHAPESU JA TERRORISMI RAHASTAMISEGA SEOTUD RISKIDE JUHTIMINE

Krediidiasutusel on keelatud sõlmida arvelduslepingut, kui RTRTS § 15 lõikes 4¹ nimetatud konto omanik, vaatamata sellekohasele nõudmisele, ei esita RTRTS-i § 13 lõike 1 punktides 1–4 nimetatud hoolsusmeetmete täitmiseks

his or her family member or close associate and upon provision of such persons with official services, an obligated person shall apply the enhanced due diligence measures provided for in § 19 of the Act.

*The legislation regulating **correspondent relationships between credit and financial institutions** has been modified. Credit and financial institutions must take due diligence measures by way of the enhanced procedure upon establishment of a correspondent relationship with a credit or financial institution (formerly, upon opening a correspondent account in a credit institution) of a third country and during the term of validity of the respective contract, thereby the regularly assessing the following:*

- 1) *based on public information, **the characteristics of the economic activities, the trustworthiness and reputation of the credit institution of the third country and the effectiveness of supervision exercised over the credit institution;***
- 2) *the control systems of the credit institution of the third country for prevention of money laundering and terrorist financing.*

The contract serving as the basis for opening a correspondent account or the rules of procedure of the credit institution shall contain the prohibition to open a correspondent account for a credit institution which corresponds to the condition specified in clause 22 (3) 1) of the Act, and the obligations of the parties:

- 1) *upon application of due diligence measures for prevention of money laundering and terrorist financing, including with regard to a customer having access to a payable-through account or another similar account;*
- 2) *upon submission of the data gathered in the course of identification of the customer and verification of the submitted information based on an inquiry;*
- 3) *upon preservation of data and application of the reporting obligation and other measures for prevention of money laundering and terrorist financing.*

The prior consent of the management board of a credit or financial institution or a person authorised by the management board is required for opening a correspondent account for a credit or financial institution of a third country or for opening a correspondent account in a credit or financial institution of a third country or for entry into a respective contract.

MANAGEMENT OF RISKS RELATING TO MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING

A credit institution is prohibited to enter into a settlement contract if the holder of the account specified in subsection 15 (4)¹ of the Ac, regardless of a respective request, does not submit the documents or relevant information required for complying with the due dili-

nõutavaid dokumente ja asjakohast teavet või kui esitatud dokumentide põhjal tekib kohustatud isikul kahtlus, et tegemist võib olla rahapesu või terrorismi rahastamisega.

Kohustatud isikul on õigus keelduda tehingu tegemisest, kui tehingus või ametitoimingus osalev isik, ametiteenust kasutav isik või klient, vaatamata sellekohasele nõudmisele, ei esita RTRTS § 13 lõike 1 punktides 1–4 nimetatud asjaolude tuvastamiseks nõutavaid dokumente ja asjakohast teavet või tehingu objektiks oleva vara legaalselt päritolu tõendavaid andmeid ja dokumente või kui esitatud andmete ja dokumentide põhjal tekib kohustatud isikul kahtlus, et tegemist võib olla rahapesu või terrorismi rahastamisega.

Kui majandus- või kutsetegevuses tehtavas tehingus osalev isik või klient ei esita, hoolimata sellekohasest nõudmisest, RTRTS § 13 lõike 1 punktides 1–4 sätestatud kohustuse täitmiseks vajalikke dokumente või asjakohast teavet, loetakse see oluliseks lepingurikkumiseks ning kohustatud isikul on kohustus ärisuhte aluseks olev kestvusleping etteteatamistähtaega järgimata erakorraliselt üles öelda. Varem oli nõue sõnastatud järgmiselt: *kohustatud isik peab ärisuhte aluseks olevas kestvuslepingus nägema ette õiguse see erakorraliselt etteteatamistähtaega järgimata üles öelda, kui majandus- või kutsetegevuses tehtavas tehingus osalev isik või klient ei esita, hoolimata sellekohasest nõudmisest, dokumente ja asjakohast teavet või kui esitatud dokumendid ja andmed ei kõrvalda kohustatud isiku kahtlust, et tehingu või ärisuhte eesmärgiks võib olla rahapesu või terrorismi rahastamine.*

Sarnaselt varasemaga võivad krediidi- ja finantseerimisasutus RTRTS § 27 lõike 3 alusel ärisuhte lõpetamise korral kanda kliendi vara üksnes kontole, mis on avatud Eestis äriregistrisse kantud krediidasutuses või välisriigi krediidasutuse filiaalis või krediidasutuses, kes on registreeritud või kellel on tegevuskoht Euroopa Majanduspiirkonna lepinguriigis või riigis, kus kehtivad RTRTS-is sätestatuga võrdväärsed nõuded. Käesolevas lõikes sätestatu kohta ei kohaldata võlaõigusseaduse § 720 lõikes 6 sätestatut. Varasemale lisaks jõustus 2008. aastal nõue, et RTRTS §27 lõikes 1¹ sätestatud keeldu rikkuv kokkulepe on tühine. Asutatava äriühingu konto suhtes rakendatakse RTRTS §27 lõike 4 esimeses lauses sätestatut, kui rahapesu andmebüroo ei ole käesoleva ettekirjutusega teistsugust korda ette näinud.

Tehingu tegemisest keeldumise või kliendisuhte lõpetamise korral registreerib ja säilitab kohustatud isik RTRTS §-s 26 sätestatud korras:

- 1) teabe kohustatud isiku poolt ärisuhte loomisest või tehingu tegemisest keeldumise asjaolude kohta;

gence measures specified in clauses 13 (1) 1) to 4) of the Act or if on the basis of the documents submitted the obligated person suspects that it may be money laundering or terrorist financing.

An obligated person is prohibited to enter into a transaction if a person participating in the transaction or official act, user of official services or customer, regardless of a respective request, does not submit the documents or relevant information required for identification of the circumstances specified in clauses 13 (1) 1) to 4) of the Act or data certifying the legal origin of the property constituting the object of the transaction or if on the basis of the data and documents submitted the obligated person suspects that it may be money laundering or terrorist financing.

If a person participating in an economic or professional transaction or a customer does not submit, regardless of a respective request, the documents required for performance of the obligations specified in clauses 13 (1) 1) to 4) of the Act or relevant information, it shall be deemed a fundamental breach of contract and the obligated person shall have the obligation to extraordinarily cancel the contract made for an indefinite period, which serves as the basis for the business relationship, without following the term for advance reporting. Formerly, the requirement was worded as follows: in a contract for an indefinite period serving as the basis for a business relationship an obligated person shall stipulate the right to cancel it extraordinarily without following the term for advance reporting if a person or customer participating in a transaction entered into in economic or professional activities does not, regardless of a respective request, documents and relevant information or if the submitted documents and data do not eliminate the suspicion of the obligated person that the purpose of the transaction or business relationship may be money laundering or terrorist financing.

Similarly to the former regulation, credit and financial institutions can, in the event of termination of a business relationship on the basis of subsection 27 (3) of the Act transfer the assets of a customer only to an account opened in a credit institution or a branch of a credit institution registered in the Estonian commercial register or in a credit institution registered or having its place of business in a contracting state of the European Economic Area or in a country where requirements equal to those provided in the Act are in force. The provisions of subsection 720 (6) of the Law of Obligations Act do not apply to this subsection. In addition to the former requirements, the following one entered into force in 2008: an agreement violating the prohibition specified in subsection 27 (1¹) shall be void. The provisions of the first sentence of subsection 27 (4) of the Act are applied with regard to accounts of companies being founded, unless the Financial Intelligence Unit has not established a different procedure by this precept.

In the event of refusal from entry into a transaction or termination of a customer relationship an obligated person shall register and preserve the following pursu-

- 2) tehingus või ametitöitingus osaleva isiku, ametiteenust kasutava isiku või kliendi algatusel ärisuhte loomisest või tehingu tegemisest loobumise asjaolud, kui loobumine on seotud kohustatud isiku poolt hoolsusmeetmete kohaldamisega;
- 3) käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud juhul ärisuhte lõpetamise asjaolud;
- 4) RTRTS §-st 32 tuleneva teatamiskohustuse aluseks oleva teabe.

Andmete säilitamise osas on lisandunud järgmine nõue. Kui kohustatud isik teeb isikusamasuse tuvastamiseks päringu riigi infosüsteemi kuuluvasse andmekogusse, mille kasutamine on sellele kohustatud isikule õigusaktist tulenevalt kohustuslik, siis loetakse RTRTS § 26 lõigetes 1 ja 3 sätestatud kohustus täidetuks, kui teave elektroonilise päringu tegemise kohta nimetatud registrisse on taasesitatav viie aasta jooksul pärast ärisuhte lõppemist.

SISEMISED TURVAMEETMED JA PROTSEDUURIREEGLID

Sisemiste turvameetmetega seonduvat on täpsustatud kolmandas riigis asuvate tütarettevõtjate, filiaalide või esinduste osas. Nimelt, kohustatud isik peab pöörama kõrgendatud tähelepanu kohustatud isiku enamusosalusega tütarettevõtjale, filiaalis või esinduses protseduurireeglite ja sisekontrollieskirja rakendamisele, kui nende asu- või tegevuskoht on kolmandas riigis, kus ei ole võetud piisavaid rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid või kui see riik ei tee rahvusvahelist koostööd rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise alal või on madala maksumääraga territoorium. Kohustatud isikud tagavad protseduurireeglite ja sisekontrollieskirja rakendamisel kolmandas riigis asuvas esinduses, filiaalis ja enamusosalusega tütarettevõtjale nõuded, mis on vähemalt võrdväärset RTRTS-s alusel sätestatud.

Nagu varem, on seaduses sätestatud, et kohustatud isikuks oleva juriidilise isiku juhatus, kohustatud isikust filiaali juhataja või nende puudumisel kohustatud isik peab tagama töötajatele, kelle tööülesannete hulka kuulub ärisuhte loomine või tehingute tegemine, RTRTS-st tulenevate kohustuste täitmise alase regulaarse koolituse. Küll aga on täpsustatud koolituse sisuga seonduvat. Nimelt, koolitusel peab andma muu hulgas teavet rahapesu ja terrorismi rahastamise

ant to the procedure set out in § 26 of the Act:

- 1) information about the circumstances of refusal from establishment of a business relationship or entry into transaction by the obligated person;
- 2) the circumstances of waiver of establishment of a business relationship or entry into a transaction by a person participating in a transaction or an official act, user of official services or customer, provided that the waiver is related to the application of the due diligence measures by the obligated person;
- 3) the circumstances of termination of a business relationship in the event specified in subsection (3) of this section;
- 4) the information serving as the basis for the reporting obligation arising from § 32 of the Act.

The following requirement has been added with regard to preservation of data. If an obligated person makes an inquiry to a database forming a part of the state's information system for identification purposes, thereby the use of the database being compulsory for the obligated person based on legislation, the obligation specified in subsections 26 (1) and (3) of the Act shall be deemed as performed if the information about making the electronic inquiry to the said register can be reproduced over a period of five years following the termination of the business relationship.

INTERNAL SECURITY MEASURES AND RULES OF PROCEDURE

Aspects related to internal security measures have been specified with regard to subsidiaries, branches or representations located in a third country. According to the requirement, an obligated person shall pay special attention to the application of rules of procedure and internal control rules in a subsidiary, branch or representation of the obligated person where the obligated person has a majority shareholding, if their place of residence or business is a third country where no sufficient measures for preventing money laundering and terrorist financing have been taken or if the country or territory does not pursue international cooperation in preventing money laundering and terrorist financing or if it is a low tax rate territory. Upon application of the rules of procedure and internal control rules, obligated persons shall, in a third country representation, branch and subsidiary where they have a majority shareholding, ensure the requirements that are at least equal to those established on the basis of the Act.

Like before, the Act provides that the management board of a legal person constituting an obligated person, the head of a branch of an obligated person or, upon absence of the former, an obligated person shall ensure the provision of regular training in the performance of duties arising from the Act for employees whose duties include establishment of business relationships or entry into transactions. However, the substance of training has been specified. That is, information on the

toimepanemise kaasaegsetest meetoditest ja sellega kaasnevatest riskidest.

Protseduurireeglitega seonduvat on täpsustatud järgmistes aspektides. Protseduurireeglid peavad:

- 1) kirjeldama madalama riskiastmega tehinguid ning kehtestama selliste tehingute tegemiseks kohased nõuded ja korra;
- 2) kirjeldama kõrgema riskiastmega tehinguid, sealhulgas sidevahendite, arvuti võrgu ja muu tehnoloogilise arenguga kaasnevaid riske ning kehtestama selliste tehingute tegemiseks ja jälgimiseks kohased nõuded ja korra;
- 3) määrama RTRTS § 13 lõike 1 punktis 5 nimetatud hoolsusmeetmete kohaldamise reeglid;
- 4) määrama RTRTS-i 2. peatüki 2. jaos sätestatud dokumentide ja andmete säilitamise nõuded ja korra;
- 5) määrama RTRTS § 27 lõike 6 rakendamise nõuded ja korra.

TEGEVUS RAHAPESU JA TERRORISMI RAHASTAMISE KAHTLUSE KORRAL JA VASTUTUSEST VABASTAMINE

Kui kohustatud isik tuvastab majandus- või kutsetegevuse, ametitoimingu tegemise või ametiteenuse osutamise käigus tegevuse või asjaolud, mille tunnused osutavad rahapesule või terrorismi rahastamisele või mille puhul tal on kahtlus või ta teab, et tegemist on rahapesu või terrorismi rahastamisega, on ta kohustatud sellest viivitamata teatama rahapesu andmebüroole. Seda nõuet kohaldatakse ka RTRTS § 27 lõike 6 punktides 1–3 (varem lõigetes 1–3) sätestatud asjaolude esinemise korral.

Kohustatud isik, välja arvatud krediidiastutus, teatab rahapesu andmebüroole viivitamata igast tehingust, kus rahaline kohustus üle 500 000 krooni või võrdväärne summa muus vääringus täidetakse sularahas, sõltumata sellest, kas tehing tehakse ühe maksena või mitme omavahel seotud maksena. Krediidiastutus teatab rahapesu andmebüroole viivitamata igast valuutavahetuse tehingust sularahas summas üle 500 000 krooni, kui krediidiastutusel ei ole tehingus osaleva isikuga ärisuhet.

Kohustatud isikul on õigus käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud juhul tehingu või ametitoimingu tegemine või ametiteenuse osutamine edasi lükata. Kui tehingu edasilükkamine võib tekitada olulist kahju, selle tegemata jätmine ei ole võimalik või võib takistada võimaliku rahapesu või terrorismi rahastamise toimepanija tabamist, tehakse tehing või ametitoiming või osutatakse ametiteenus ning pärast

contemporary methods of committing money laundering and terrorist financing and the related risks must be given in training.

The rules of procedure have been specified in the following respects. The rules of procedure shall:

- 1) *describe transactions of a lower risk level and establish the appropriate requirements and procedure for entering into such transactions;*
- 2) *describe transactions with a higher level of risk, including risks arising from means of communication, computer network and other technological development and establish proper requirements and procedures for entry into such transactions;*
- 3) *set out the rules of application of the due diligence measures specified in clause 13 (1) 5) of the Act;*
- 4) *set out the requirements and procedure for preservation of the documents and data provided in Division 2 of Chapter 2 of the Act;*
- 5) *set out the requirements and procedure for application of subsection 27 (6) of the Act.*

CONDUCT IN EVENT OF SUSPICION OF MONEY LAUNDERING AND TERRORIST FINANCING AND RELEASE FROM LIABILITY

If, upon performance of economic or professional activities, carrying out official acts or provision of official services, an obligated person identifies an activity or circumstances which might be an indication of money laundering or terrorist financing or in the event of which the obligated person has reason to suspect or knows that it is money laundering or terrorist financing, the obligated person shall immediately notify the Financial Intelligence Unit thereof. This requirement is also applied in the event of occurrence of the circumstances provided for in clauses 27 (6) 1) to 3) of the Act (formerly, subsections 27 (1) to (3)).

An obligated person, except a credit institution, immediately notifies the Financial Intelligence Unit of any transaction where a financial obligation exceeding 500,000 kroons or an equal amount in another currency is performed in cash, regardless of whether the transaction is made in a single payment or several related payments. A credit institution immediately notifies the Financial Intelligence Unit of any currency exchange transaction exceeding 500,000 kroons in cash, unless the credit institution has a business relationship with the person participating in the transaction.

An obligated person has the right to postpone a transaction or official act or official service in the event specified in subsection (1) of this section. If postponement of a transaction may cause considerable harm, the transaction has to be entered into or if it may impede catching the person who possibly committed money laundering or terrorist financing, the transaction or official act shall be carried out or an official

seada edastatakse teade rahapesu andmebüroole.

Vastutusest vabastamise tingimusi ja korda on täpsustatud [notarite suhtes sätestades](#), et notari ametitegevusega seotud andmete ja dokumentide väljastamisel rahapesu andmebüroole rahapesu andmebüroo ettekirjutuse alusel on notar vabastatud notariaadiseaduse §-s 3 sätestatud saladuse hoidmise kohustusest.

RAHAPESU ANDMEBÜROO TEGEVUS

Pisut on täpsustatud rahapesu andmebüroo poolt tehtavate ettekirjutuste aluseid. Nimelt, RTRTS § 40 lõigete 1 ja 3 ning § 41 lõigete 1 ja 4 alusel tehtud ettekirjutuses selle faktilist alust ei märgita. Ettekirjutuse tegemist põhistavad faktilised asjaolud kajastatakse eraldi dokumendis. Isik, kelle tehingu peatamiseks või konto või muu vara kasutamise piiramiseks ettekirjutus tehti, võib tutvuda faktilisi asjaolusid kajastava dokumendiga. Rahapesu andmebürool on õigus keelduda dokumendi tutvustamisest, kui see takistaks rahapesu või terrorismi rahastamise tõkestamist või ohustaks tõe väljaselgitamist kriminaalmenetluses.

Tehingu peatamise, vara käsutamise piiramise ja vara riigi omandisse kandmise osas on toimunud järgmised muudatused. Rahapesu andmebüroo võib rahapesu või terrorismi rahastamise kahtluse korral ettekirjutusega tehingu peatada ning kehtestada [kontrol oleva](#) (varem *konto*) või tehingu, [ametitoimingu või ametiteenuse](#) (varem *ja tehingu*) objektiks oleva vara [suhtes käsutuspiirangu](#) (varem *vara käsutamise piirangu*) kuni 30 ööpäevaks ettekirjutuse kätetoimetamisest arvates. Kinnistusraamatus, laevakinnistusraamatus, [Eesti Väärtpaberite Kesksregistris](#), liiklusregistris, [ehitusregistris ja muus riiklikus registris](#) registreeritud vara käsutamist võib rahapesu andmebüroo põhjendatud kahtluse korral ettekirjutusega piirata selle säilimise tagamiseks kuni 30 ööpäevaks. Enne eespool nimetatud tähtaja möödumist võib tehingu teha või [kontrol oleva](#) (varem *konto*) muu vara käsutamise piirangust kõrvale kalduda ainult rahapesu andmebüroo kirjalikul loal. Konto kasutamise piirangu kehtimise ajal ei täida krediidiandjate ega finantseerimisasutuste konto debiteerimise juhiseid.

Rahapesu andmebüroo võib ettekirjutuse alusel piirata vara käsutamist selle säilimise tagamiseks RTRTS § 40 lõikes 1 sätestatud [lisaks](#) kuni 60 ööpäeva võrra juhul, kui:

- 1) vara päritolu kontrollimisel rahapesu kahtluse korral vara valdaja või omanik ei esita rahapesu andmebüroole 30 ööpäeva jooksul alates tehingu peatamisest või

service is provided and the Financial Intelligence Unit shall be immediately notified thereafter.

The procedure and conditions of release from liability have been specified with regard to notaries public, stipulating that upon issue of data and documents pertaining to the professional activities of a notary public on the basis of a precept of the Financial Intelligence Unit, the notary public shall be released of the duty to maintain confidentiality specified in § 3 of the Notaries Act.

ACTIVITIES OF THE FINANCIAL INTELLIGENCE UNIT

The grounds of precepts made by the Financial Intelligence Unit have been slightly specified. The factual basis for precepts made on the basis of subsections 40 (1) and (3) and subsections 41 (1) and (4) of the Act is not specified. The facts on the basis of which a precept is issued shall be set out in a separate document. The person whose transaction was suspended or the use of whose account was restricted by a precept has the right to examine the document presenting the matters of fact. The Financial Intelligence Unit has the right to deny a request to examine a document if this would impede the prevention of money laundering or terrorist financing or hinder the truth from being ascertained in criminal proceedings.

The following amendments have been made with regard to suspension of transactions, limitation of disposal of assets, and transfer of assets to state ownership. In the event of suspicion of money laundering or terrorist financing, the Financial Intelligence Unit may issue a precept to suspend a transaction and impose a restriction on the disposal of assets kept on an account or assets constituting the object of the transaction, official act or official service for up to 30 days as of the delivery of the precept (formerly, in the event of suspicion of money laundering or terrorist financing, the Financial Intelligence Unit may issue a precept to suspend a transaction or to impose restrictions on the disposal of an account or other assets constituting the object of the transaction for up to 30 days as of the delivery of the precept). The disposal of assets or property registered in the land register, register of ships, Estonian Central Register of Securities, traffic register, construction register and other state registers may be limited in the case of a reasonable doubt of the Financial Intelligence Unit for up to 30 days for the purpose of ensuring preservation of the assets or property. Before expiry of the term specified above a transaction may be entered into or the restriction of disposal of an account of other property may be derogated from only upon the written consent of the Financial Intelligence Unit (formerly, before expiry of the term specified above a transaction may be entered into or the restriction of disposal of an account of other property may be derogated from only upon the written consent of the Financial Intelligence Unit). During the time that restrictions on using an account are in force, the credit

- konto kasutamise piirangu kehtestamisest tõendeid vara legaalse päritolu kohta;
- 2) vara suhtes on kahtlus, et seda kasutatakse terrorismi rahastamiseks.

Täite- või pankrotimenetluses ei või arestida ega võõrandada vara, mille suhtes kehtib rahapesu andmebüroo poolt käesolevas paragrahvis sätestatud korras kehtestatud käsutuspiirang.

institution or financial institution shall not execute any orders issued by the account holder for debiting the account.

For the purpose of ensuring the preservation of the assets, the Financial Intelligence Unit can, on the basis of a precept, limit the disposal of assets for up to 60 working days in addition to the provisions of subsection 40 (1) of the Act if:

- 1) *during verification of the source of the property in the event that there is a suspicion of money laundering, the owner or possessor of the assets fails to submit evidence certifying the legality of the source of the assets to the Financial Intelligence Unit within 30 days as of the suspension of the transaction or as of the imposition of restrictions on the use of the account;*
- 2) *there is a doubt that the assets are used for terrorist financing.*

Assets subject to a restriction of disposal established by the Financial Intelligence Unit pursuant to the procedure set out in this section may not be seized or transferred in enforcement or bankruptcy proceedings.

JÄRELEVALVE KORRALDUS

Järelevalveasutuste osas on täpsustatud Finantsinspeksiooni poolt teostatava järelevalve aluseid. Nimelt, **Finantsinspeksioon teostab järelevalvet Finantsinspeksiooni seaduses sätestatud korras.**

Järelevalve teostaja õiguseid on laiendatud järgmise sättega. Järelevalve teostajal on ettekirjutusega õigus nõuda kohustatud isikult kontrollimiseks vajalikku teavet ka kohapealset kontrolli teostamata.

Finantsinspeksioon, advokatuuri juhatus ja Justiitsministeerium on kohustatud esitama rahapesu andmebüroole hiljemalt 15. aprilliks teabe eelmisel kalendriaastal:

- 1) läbiviidud järelevalvemenetluste arvu ja järelevalvega hõlmatud kohustatud isikute arvu kohta nende liikide kaupa (varem läbiviidud järelevalvetoimingute kohta);
- 2) järelevalve teostamisel avastatud rikkumiste ja karistatud isikute arvu ning karistuste õigusliku aluse kohta kohustatud isikute kaupa (varem kohaldatud karistuste kohta kohustatud isikute liikide kaupa).

SUPERVISION

As for supervisory bodies, the grounds of supervision exercised by the Financial Supervision Authority have been specified. That is, the Financial Supervision Authority exercises supervision pursuant to the procedure provided for in the Financial Supervision Authority Act.

The rights of the supervisory body have been extended by the following provision. The supervisory body has the right to demand in a precept that an obligated person submit the information required for inspection without carrying out any on-site inspection.

The Financial Supervision Authority, the board of the Bar Association and the Ministry of Justice shall submit to the Financial Intelligence Unit by April 15 information about:

- 1) *the number of supervisory proceedings carried out in the previous calendar year and the number of supervised obligated persons by type (formerly, supervisory operations conducted in the previous calendar year);*
- 2) *violations detected upon exercising supervision and the number of punished persons and the legal basis of punishments imposed on obligated persons in the previous calendar year (formerly, punishments imposed in the previous calendar year based on types of obligated persons).*

REGISTREERIMINE MAJANDUSTEGEVUSE REGISTRIS

Nüüdsest on võimalik lisaks registreeringu tegemisest keeldumisele ka registreering peatada. Nimelt, lisaks majandustegevuse registri

REGISTRATION IN THE REGISTER OF ECONOMIC ACTIVITIES

From now on a registration can be suspended in addition to refusal to make a registration. In addition to what has been provided for in the Register of Economic

seaduses sätestatule peatab registri volitatud töötleva registreeringu rahapesu andmebüroo põhjendatud taotluse alusel kuni asjaolude väljaselgitamiseni, kuid mitte rohkem kui kuueks kuuks. Samuti on täiendatud registreeringu kustutamise aluseid. Jätkuvalt on jõus säte, et lisaks majandustegevuse registri seaduses sätestatule kustutatakse registreering pärast sellekohase teabe laekumist, kui karistusregistrile esitatud päringu vastusest ilmneb, et RTRTS § 53 lõike 1 punktis 1, 5 või 6 või lõikes 2 nimetatud isiku kohta on jõustunud süüdimõistetv kohtuotsus karistusseadustiku §-s 237, 237¹, 237², 237³, 394, 395 või 396 sätestatud kuriteo eest või muu tahtlikult toimepandud kuriteo eest. Uudsenä võib lisaks majandustegevuse registri seaduses sätestatule registri volitatud töötleva kustutada registreeringu rahapesu andmebüroo põhjendatud taotluse alusel, kui teenusepakkuja on olulisel määral või korduvalt rikkunud RTRTS-s sätestatud kohustusi.

VASTUTUS

2008. aasta lõpus jõustunud muudatustega laiendati tunduvalt juriidiliste ja füüsiliste isikute vastutust RTRTS-s sätestatud nõuete rikkumise eest.

Kohustatud isiku või tema töötaja poolt RTRTS-s sätestatud isikusamasuse tuvastamise ja kontrollimise kohustuse rikkumise eest karistatakse jätkuvalt rahatrahviga kuni 300 trahviühikut. Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, karistatakse rahatrahviga kuni 500 000 krooni.

Kohustatud isiku või tema töötaja poolt äri-
suhte või tehingu eesmärgi ning olemuse kohta
teabe hankimise nõuete rikkumise eest karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut. Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, karistatakse rahatrahviga kuni 500 000 krooni.

Kohustatud isiku või tema töötaja poolt hoolsusmeetmete tugevdatud korras kohaldamise nõuete rikkumise või kohaldamata jätmise eest, sealhulgas kolmanda riigi riikliku taustaga isikuga tehingu tegemise nõuete rikkumise eest karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut. Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, karistatakse rahatrahviga kuni 300 000 krooni.

Krediidi- või finantseerimisasutuse töötaja poolt anonüümse konto või hoiuraamatu avamise otsuse tegemise või sellekohase lepingu sõlmimise eest karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut. Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, karistatakse rahatrahviga kuni 500 000 krooni.

Kohustatud isiku või tema töötaja poolt RTRTS-s sätestatud ärisuhte jälgimise kohustuse

Activities Act, the authorised processor of the register shall suspend a registration on the basis of a reasoned request of the Financial Intelligence Unit until identification of the circumstances, but not for more than six months. Also, the bases for deletion of registrations have been modified. The Register of Economic Activities Act still stipulates that a registration shall be deleted after receipt of respective information if it becomes evident from a reply to an inquiry made to the penal register that a criminal conviction for a crime specified in §§ 237, 237¹, 237², 237³, 394-396 of the Penal Code or another intentionally committed criminal offence has entered into force with regard to the persons specified in clauses 53 (1) 1), 5) or 6) or subsection 53 (2) of the Act. It is new that in addition to the provisions of the Register of Economic Activities Act, the authorised processor of the register can delete the registration based on a reasoned request of the Financial Intelligence Unit, if the service provider as considerably to repeatedly violated the duties and obligations provided for in the Act.

LIABILITY

By the amendments that entered into force at the end of 2008 the liability of entities and individuals for violation of the requirements of the Act was expanded substantially.

Failure on the part of an obligated person or its employee to comply with the identification and verification obligation provided for in the Act is still punishable by a fine of up to 300 fine units. The same act, if committed by a legal person, is punishable by a fine of up to EEK 500,000.

Violation of the requirements for acquisition of information about the purpose and characteristics of a business relationship or transaction is punishable by a fine of up to 300 fine units. The same act, if committed by a legal person, is punishable by a fine of up to EEK 500,000.

Violation of the requirements for application of the enhanced due diligence measures or failure to apply the enhanced due diligence measures by an obligated person or its employee, including violation of the requirements for entry into a transaction with a politically exposed person of a third country is punishable by a fine of up to 200 fine units. The same act, if committed by a legal person, is punishable by a fine of up to EEK 300,000.

A decision to open an anonymous account or savings bank book or entry into a respective contract by an employee of a credit or financial institution is punishable by a fine of up to 300 fine units. The same act, if committed by a legal person, is punishable by a fine of up to EEK 500,000.

Failure on the part of an obligated person or its employee to comply with the obligation of monitoring business relationship provided for in the Act is punishable by a fine of up to 200 fine units. The same act, if committed by a legal person, is punishable by a fine of

rikkumise eest karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut. Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, karistatakse rahatrahviga kuni 300 000 krooni.

Krediidi- või finantseerimisasutuse töötaja poolt kolmanda riigi krediidi- või finantseerimisasutusega korrespondentsuhte loomise eest RTRTS-s sätestatud nõudeid rikkudes karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut. Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, karistatakse rahatrahviga kuni 300 000 krooni.

Krediidiasutuse või makseteenuse pakkuja juhi, töötaja või makseagendi juhi, töötaja või füüsilisest isikust makseagendi poolt maksjaga seotud (varem maksja kohta) teabe välja selgitamata või kontrollimata jätmise, samuti edastamata jätmise või muude Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1781/2006 raha ülekandmisel edastatava maksjaga seotud teabe kohta kehtestatud makseteenuse pakkuja kohustuste rikkumise eest karistatakse rahatrahviga kuni 300 trahviühikut. Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, karistatakse jätkuvalt rahatrahviga kuni 500 000 krooni.

up to EEK 300,000.

Establishment of a correspondent relationship with a credit or financial institution of a third country by an employee of a credit or financial institution in violation of the requirements provided for in the Act are punishable by a fine of up to 200 fine units. The same act, if committed by a legal person, is punishable by a fine of up to EEK 300,000.

Failure to identify, verify or communicate information related to a payer (formerly, about a payer) by the manager or employee of a credit institution or provider of payment services or the manager or employee of a paying agent or a paying agent who is an individual as well as violation of other obligations of a provider of payment services established by Regulation (EC) No. 1781/2006 of the European Parliament and of the Council on controls of cash entering or leaving the Community is punishable by a fine of up to 300 fine units. The same act, if committed by a legal person, is still punishable by a fine of up to EEK 500,000.

3. ÜLEVAADE RAHAPESU ANDME- BÜROO TEGEVUSEST 2009. AASTAL

3. Overview of the activities of the Financial Intelligence
Unit in 2009

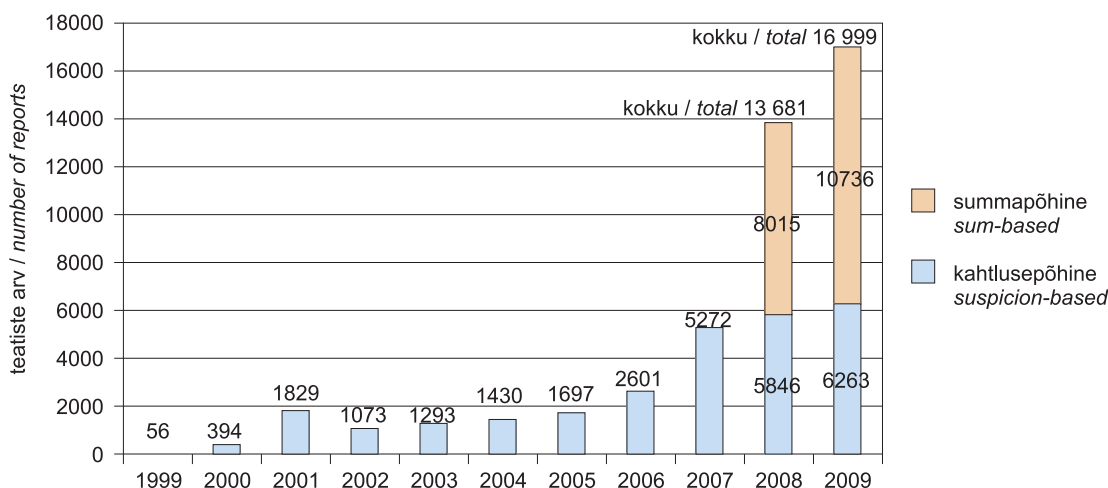
3.1. ÜLEVAADE BÜROOLE LAEKUNUD TEADETEST

2009. aastal sai rahapesu andmebüroo kokku 16 999 teatist, st ligi veerandi võrra enam kui 2008. aastal. Summapõhiste teatiste arv kasvas eelneva aastaga võrreldes 34% ning kahtlusepõhiste teatiste arv 7%. Võrreldes büroo esimese tegevusaastaga oli teatiste arv enam kui 300 korda kõrgem (vt joonis 1).

2009. aastal sai rahapesu andmebüroo kokku 16 999 teadet.

3.1. OVERVIEW OF THE DATA RECEIVED BY THE FIU

In 2009 the Financial Intelligence Unit (FIU) received 16,999 reports, i.e. nearly a quarter more than in 2008. The number of sum-based reports increased 34% and suspicion-based reports by 7% year-on-year. In comparison with the year 1999 the number of reports was more than 300 times higher (see Chart 1).

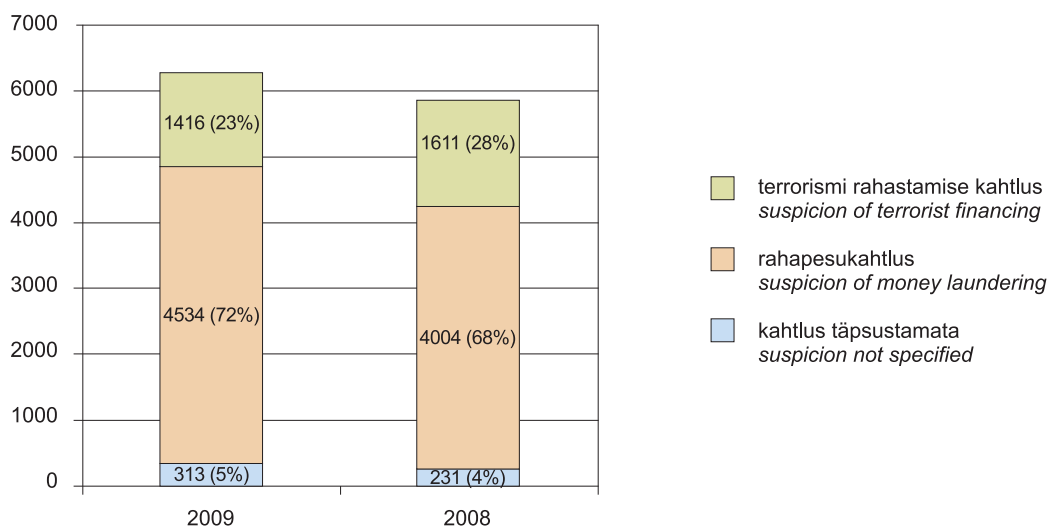

Joonis 1. Rahapesu andmebüroole laekunud teatiste arv 1999-2009.

Chart 1. The number of reports sent to the FIU 1999-2009.

Laekunud teatistes sisalduvate tehingute väärtus oli ligi 93 miljardit krooni, info laekus enam kui 24 000 füüsilise ja ligikaudu 15 000 juriidilise isiku kohta. Võrreldes 2008. aastaga oli 2009. aastal terrorismi rahastamise kahtlusega teatiste arv mõnevõrra väiksem ning rahapesu kahtlusega teatiste arv kõrgem. Ligi kolmel neljast laekunud kahtlase tehingu teatisest oli 2009. aastal aluseks rahapesu kahtlus ning pisut vähem kui veerandil terrorismi rahastamise kahtlus (vt joonis 2). Siiski ei viita see kõrgele terrorismi rahastamise kahtlusele riigis, suure terrorismi rahastamise kahtlusega teatiste arvu põhjuseks on asjaolu, et rahapesu andmebürood teavitatakse rahasiiretest kõrgendatud terrorismi rahastamise kahtlusega riikidesse.

The value of the transactions contained in the reports received by the FIU was nearly EEK 93 billion; information was received on more than 24,000 individuals and nearly 15,000 entities. In 2009 the number of reports of suspicion of terrorist financing was slightly smaller and that of suspicion of money laundering slightly higher than in 2008. Three out of four reports of a suspicious transaction in 2009 were based on suspicion of money laundering and slightly less than a quarter were based on suspicion of terrorist financing (see Chart 2). However, this does not refer to a high suspicion of terrorist financing in the state. The reason for the high number of reports of suspicion of terrorist financing is that the (FIU) is informed of money transfers to countries with a heightened risk of terrorist financing.

Joonis 2. Kahtlaste tehingute jaotumine kahtluse põhisuse alusel 2008. ja 2009. aastal.

Chart 2. Division of suspicious transaction reports by reason of suspicion in 2008 and 2009.

Teatiste saatjate hulgas domineerivad sarnaselt varasemate aastatega krediidi- ja finantseerimisasutused (vt tabel 1).

Similarly to previous years credit and financial institutions dominate among the recipients of the reports (see Table 1).

Tabel 1. Rahapesu andmebüroole laekunud teadete jagunemine teatajate lõikes.

Table 1. Division of reports received by the FIU by groups of reporting persons reporter.

	2009		2008	
	teatiste arv number of reports	osakaal teatajatest (%) share of reporters (%)	teatiste arv number of reports	osakaal teatajatest (%) share of reporters (%)
finantseerimisasutused financial institutions	13378	78,7	9776	70,5
krediidasutused credit institutions	2594	15,3	3060	22,1
muud eraõiguslikud ettevõtjad other private companies	504	3,0	519	3,7
professionaalid professionals	202	1,2	240	1,7
riigiasutused state authorities	168	1,0	117	0,8
teise riigi asutus foreign authorities	139	0,8	138	1,0
muud other	14	0,1	11	0,1
kokku/ total	16999	100	13861	100

Võrreldes 2008. aastaga kasvas 2009. aastal enim finantseerimisasutustelt ning vähenes kõige enam krediidasutustelt ning muudelt eraõiguslikelt ettevõtjatel laekunud teadete osakaal. Teiste teatajate – professionaalide, riigiasutuste ja välisriigi asutustelt – saabunud teadete arv püsis kahe aasta võrdluses stabiilsena.

In comparison with 2008 the share of reports received from financial institutions raised the most and the share of reports received from other private companies decreased the most in 2009. The number of reports received from other reporters such as professionals, state authorities and foreign authorities remained stable in the comparison of two years.

Rahapesu kahtlusega teatiste saatjatena domineerivad peamiselt pangad, laene väljastavad finantseerimisasutused ning maksevahendajad, terrorismi rahastamise kahtlusega teatiste saatjatena maksevahendajad (vt tabel 2). Summapõhised teatised laekusid valdavalt valuutavahetusteenuse pakkujatelt, teiste ettevõtjate osakaal on tunduvalt tagasihoidlikum.

Reports of suspicion of money laundering are sent most frequently by banks and reports of suspicion of terrorist financing primarily by payment intermediaries (see Table 2). Sum-based reports were sent mainly by providers of currency exchange services, the share of other enterprises was much smaller.

Tabel 2. Laekunud teatiste jagunemine põhise ja saatja lõikes.

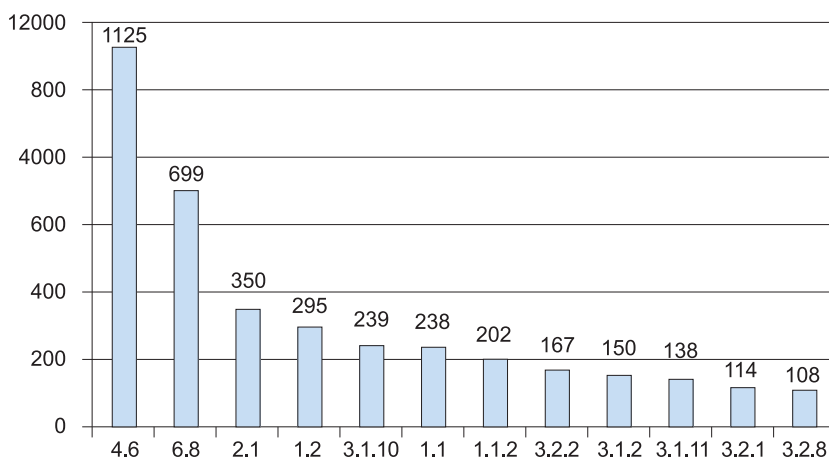
Table 2. Division of reports based on the ground and sender.

	kahtlusepõhine / suspicion-based			summapõhine / sum-based	KOKKU / TOTAL
	kahtlus täpsustamata / suspicion not specified	rahapesu kahtlus / suspicion of money laundering	terrorismi rahastamise kahtlus / suspicion of terrorist financing	tehing üle piirsumma / transaction above the limit	
muud / other	10	3	0	1	14
krediiasutused / credit institutions	2	2555	26	10	2593
finantseerimisasutused / financial institutions	1	1898	1389	10090	13378
arveldus- ja sularaha siirdamine / transfer of account money and cash	0	0	0	1	1
fondivalitsejad ja investeerimisfondid / management companies and investment funds	0	0	0	1	1
kindlustusteenuse pakkumine / provision of insurance services	0	0	0	1	1
laenu tehingud / loan transactions	0	1128	0	0	1128
liisingutehingud / leasing transactions	0	31	0	3	34
maksevahendus / intermediation of payments	1	710	1366	636	2713
mittesularahaliste maksevahendite väljastamine ja haldamine / issue and management of non-cash means of payment	0	1	0	0	1
valuutavahetus / currency exchange	0	25	23	9448	9496
väärtpaberite emitteerimine ja müük / issue and sale of securities	0	3	0	0	3
muud eraõiguslikud ettevõtjad / other private companies	8	8	0	488	504
kauplejad / traders	1	4	0	118	123
kinnisvaravahendajad / real estate developers	0	1	0	0	1
muud / other	7	1	0	40	48
õnnemängude korraldajad / organisers of gambling	0	2	0	330	332
professionaalid / professionals	8	57	1	136	202
advokaadid / attorneys	1	3	0	0	4
audiitorid / auditors	0	0	0	14	14
kohtutäitrid / bailiffs	0	0	0	1	1
muud juriidilised nõustajad / other legal advisers	3	2	0	1	6
notarid / notaries public	3	46	1	118	168
pankrotihaldurid / trustees in bankruptcy	1	3	0	0	4

	kahtlusepõhine / suspicion-based			summapõhine / sum-based	KOKKU / TOTAL
	kahtlus täpsustamata / suspicion not specified	rahapesu kahtlus / suspicion of money laundering	terrorismi rahastamise kahtlus / suspicion of terrorist financing	tehing üle piirsumma / transaction above the limit	
raamatupidamisteenuse pakkujad / providers of accounting services	0	3	0	2	5
riigiasutused / state authorities	145	13	0	11	169
RAB / FIU	31	9	0	0	40
finantsinspeksioon / financial supervision authority	8	0	0	0	8
piirivalveamet / border guard board	3	0	0	0	3
maksu- ja tolliamet / tax and customs board	19	3	0	10	32
prokuratuurid / prosecutor's offices	2	0	0	0	2
politseiasutused / police authorities	79	1	0	0	80
muu / other	3	0	0	1	4
teise riigi asutused / foreign authorities	139	0	0	0	139
KOKKU / TOTAL	313	4534	1416	10736	16999

Rahapesu kahtlusega teatiste korral oli 2009. aastal teatamise levinuimaks põhjusteks see, et liisingu- või laenumakseid tasus liisingu- või laenuvõtjaga mitteseostud isik. Oma roll on sellel kindlasti majandussituatsioonil, kuid siiski ei tohiks selle tendentsi osas teha ennatlikke järeldusi, kuivõrd üheks põhjuseks on ka see, et nimetatud indikaator on kahtluse tekkimise põhjus peamiselt finantseerimisasutustest laenuandjatel. Teistest kahtlust äratanud asjaoludest domineerivad jätkuvalt ebaharilikud, isiku majandustegevusega kooskõlas mitteolevad suuremahulised tehingud ning variisiku kahtlus (vt joonis 3).

In the case of reports of suspicion of money laundering the most frequent reason for reporting in 2009 was that leasing or loan payments were made by a person not related to the lessee or borrower. The economic situation certainly plays the role here, but we should not make any conclusions regarding this tendency, because one reason is also that the said indicator gives rise to suspicion mainly by lenders who are financial institutions. As for other circumstances that arouse suspicion, unusually large transactions not in accordance with person's economic activities and suspicions of straw men continue to be dominant (see Chart 3).

Joonis 3. Peamised teatamise põhjused rahapesu kahtluse korral 2009. aastal.

Chart 3. Main reasons for a reporting in the case of suspicion of money laundering in 2009.

Selgitus:

- 4.6. liisingu või laenumakseid tasub regulaarselt liisingu- või laenuvõtjaga mitteseotud isik
- 6.8. isik teostab ülekandeid teistele isikutele erinevatesse riikidesse, mis ei vasta kliendi tavapärasele tegevusele
- 2.1. isik ei oska põhjendada teenuse vajalikkust, mille kasutamise eesmärgil krediidi – või finantseerimisasutuse poole pöördu
- 1.2. Juriidilisest isikust variisiku kahtlus
- 3.1.10. üksik suur või regulaarsed sularaha väljavõtmised ka väiksemates summates pangagaautomaadi kaudu
- 1.1. variisiku kahtlus füüsilise isiku puhul
- 1.1.2. isik kasutab kõrvalist abi dokumentide täitmisel või ei oska neid täita
- 3.2.2. üksik ebatavaliselt suur, harilikule käibele mittevastav ja/või piisavalt põhjendamata välismakse
- 3.1.2. üksikud suured või regulaarsed sularaha sisemaksed füüsilise isiku kontole
- 3.1.11. üksik suur või regulaarsed sularaha väljamaksed ka väiksemates summates pangakontoris, kui see ei vasta kliendi tavapärasele tegevusele või harilikule käibele
- 3.2.1. üksik ebatavaliselt suur, harilikule käibele mittevastav ja/või piisavalt põhjendamata siseriiklik maks
- 3.2.8. üksik suur (200 000 krooni) või ebaharilikult sagedased maksed ka väiksemates summates samade osapoolte vahel, kusjuures muid tavapärasele majandustegevusele viitavaid tehinguid kontol ei toimu

Explanation:

- 4.6. *leasing or loan payments are regularly made by a person not connected with the lessee or loan taker*
- 6.8. *the person makes transfers to other persons in different countries which does not conform to the person's usual activities*
- 2.1. *the person cannot explain the need for the service for the use of which the person called upon the credit or financial institution*
- 1.2. *Suspicion of a legal person being a fictitious person*
- 3.1.10. *one major cash withdrawal or regular cash withdrawals in smaller amounts from an ATM*
- 1.1. *suspicion of a fictitious person in case of a natural person*
- 1.1.2. *the person uses assistance in filling documents or cannot fill them in*
- 3.2.2. *single unusually large cross-border payment not conforming to normal turnover and/or not sufficiently justified*
- 3.1.2. *a few large or regular cash deposits to the account of a natural person*
- 3.1.11. *one major or regular cash payments in smaller amounts from a bank office if it does not conform to the person's economic activities or normal turnover*
- 3.2.1. *single unusually large national payment not conforming to normal turnover and/or not sufficiently justified*
- 3.2.8. *single large (EEK 200,000) or unusually frequent payments also in smaller amounts between the same participants, whereas other transactions indicating normal economic activities did not take place on the account*

Terrorismi rahastamise kahtluse korral domineerivad teatamise põhjustena selgelt sularahasiirded riskiriiki ilma arvet avamata ning ülekanded riskiriigiga seotud isikule ilma arvet avamata (vt tabel 3).

In the case of suspicion of terrorist financing, the dominant reasons for reporting clearly include cash transfers to a high-risk country without opening an account and transfers to a person related to a risk country without opening an account (see Table 3).

Tabel 3. Peamised teatamise põhjused terrorismi rahastamise kahtlusega teadete korral.

Table 3. The main reasons for reporting of terrorist financing suspicion.

indikaator / indicator	sagedus / frequency
2.5. sularaha ülekanded "riskiriiki" arvet avamata / 2.5. cash transfers to a risk country without opening an account	695
2.6. sularaha ülekanded riskiriigiga seotud isikule arvet avamata / 2.6. cash transfers to a person associated with a risk country without opening an account	682
1. füüsiline isik on sündinud "riskiriigis" / 1. the individual was born in a risk country	11
3.11. ülekande üheks pooleks on "riskiriigis" registreeritud ettevõtja / 3.11. one of the parties to a transfer is an enterprise registered in a risk country	10
2.1. üksikud sularaha sissemaksed või väljavõtmised, mis on ületavad 5000.- eek / 2.1. single deposits or withdrawals of cash exceeding eek 5,000	5

Piirangud vara käsutamisele

Seadusest tulenevalt on rahapesu andmebürool õigus peatada tehing või piirata vara käsutamist, kui esineb rahapesu või terrorismi rahastamise kahtlus. 2009. aastal kasutas büroo pangakonto tehingute puhul käsutamise piiramist 30 päevaks 132 ning 60 päevaks 63 korral, käsutamise piiranguga summade kogumaht oli pisut enam kui 500 miljonit krooni (vt joonis 4). 2009. aasta lõpu seisuga oli rahapesu andmebüroo poolt seatud piiranguid vara käsutamisele summas ca 122 miljonit krooni. Summapõhisele teatisele toetudes piirati konto käsutamist 2009. aastal kokku kolmel korral.

Restrictions on disposal of assets

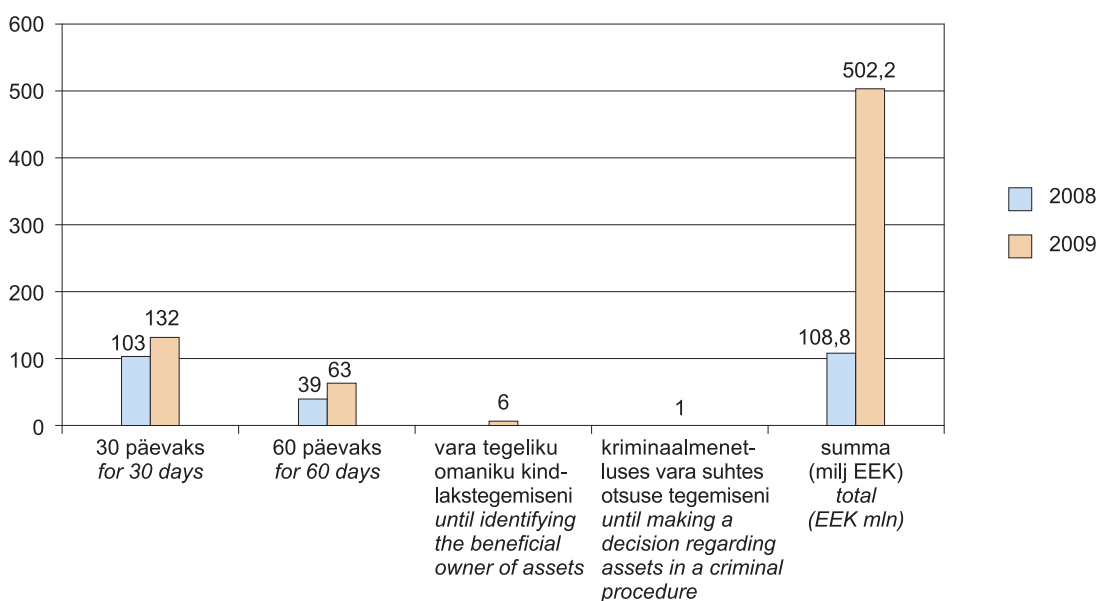
According to the law, the FIU has the right to suspend a transaction or limit the use of assets in the case of suspicion of money laundering or terrorist financing. In 2009 the FIU used its right to limit the disposal of bank account transactions for 30 days 132 times and for 60 days 63 times; the total volume of the amounts subject to the restriction on disposal was slightly above EEK 500 billion (see Chart 4). As of the end of 2009 the restrictions imposed by the FIU on the disposal of assets amounted to approx. EEK 122 million.

Sum-based reports gave rise to a restriction on the disposal of an account in three instances in 2009. A new feature used by the FIU in 2009 was the oppor-

2009. aastal piiras rahapesu andmebüroo oma ettekirjutusega pangakonto käsutamist 30 päevaks 132 ning 60 päevaks 63 korral kokku enam kui 500 miljoni krooni väärtuses.

Uudsenä kasutas rahapesu andmebüroo 2009. aastal seadusest tulenevaid võimalusi piirata vara käsutamist tegeliku omaniku kindlakstegemiseni (kokku kuuel korral, kogusummas ligi 75,5 miljonit krooni) ning kriminaalmenetluses vara suhtes otsuse vastuvõtmiseni (ühel korral summas enam kui 2,4 miljonit krooni).

tunities granted by law to restrict the disposal of assets until identification of the beneficial owner of the assets (six times in total amounting to nearly EEK 75.5 million) and making a decision concerning the assets in a criminal procedure (once in an amount exceeding more than EEK 2.4 million).

Joonis 4. Rahapesu andmebüroo poolt pangakontodele seatud käsutamise piirangud 2008. ja 2009. aastal.

Chart 4. Restrictions established by the FIU on disposal of bank accounts in 2008 and 2009.

Varade käsutamise piiramist kasutas büroo 2009. aastal ühel korral, tegu oli kinnistu käsutamisele seatud piiranguga. Rahaliste vahendite käsutamist piirati 2009. aastal kokku neljal korral.

Restriction on disposal of assets was used by the FIU once in 2009. It involved a restriction on the disposal of an immovable. The use of funds was restricted in four instances in 2009.

3.2 ÜLEVAADE BÜROO POOLT UURIMISORGANITELE EDASTATUD MATERJALIDEST

2009. aastal edastas rahapesu andmebüroo uurimisorganitele 283 materjali, kasv võrreldes eelneva aastaga oli enam kui 80% (vt tabel 4). Uurimisorganitele edastati info enam kui 700 isiku kohta, edastatud materjalides kasutati ligi 750 saabunud teatise sisalduvat infot ning seotud summad küündisid 40 miljardi kroonini.

2009. aastal edastas rahapesu andmebüroo uurimisorganitele 283 materjali.

Tabel 4. Info uurimisorganitele edastatud materjalide kohta.

	2007	2008	2009
uurimiseks edastatud materjalid / materials forwarded for investigation	196	156	283
kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks / to make a decision as regards commencing criminal proceedings	48	17	39
... seisuga 31.12.2009 alustatud kriminaalmenetlused / ... criminal proceedings commenced as of 31 december 2009	13	8	29
... sh alustatud rahapesumenetlused / ... incl. money laundering proceedings commenced	5	5	12
olemasoleva kriminaalasjaga liitmiseks / to be annexed to an ongoing criminal matter	28	18	21
vastused päringutele, teabeks / replies to inquiries, for information	120	121	223
... sh vastused kriminaaltulu tuvastamise päringutele / ... incl. replies to inquiries concerning detection of criminal proceeds	14	47	11
... edastatud materjalidega seotud teatiste arv / ... the number of reports related to forwarded materials	397	282	753
... edastatud materjalidega seotud summad (EEK) / ... the amounts involved in forwarded materials (EEK)	870,2 mln	1,5 mld	40 mld
... edastatud materjalidega seotud isikute arv / ... the number of persons involved in forwarded materials	846	806	738
registreeritud rahapesukriitid eestis kokku* / money laundering crimes registered in estonia in total*	49	128	134

* Justiitsministeeriumi statistika

Ligi 80% materjalidest olid vastused büroole saabunud päringutele, edastatud päringud või teabeks saadetud info (vt joonis 5). Nimetatud edastusi oli 2009. aastal 85% enam kui aasta varem². Ka kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks saadetud materjalide arv kasvas enam kui 50%, moodustades edastatud materjalidest ligikaudu 15%. Olemasoleva kriminaalasjaga liitmiseks edastatud materjalide arv jäi eelneva aastaga võrreldavale tasemele.

² Kuivõrd alates 2009. aasta algusest ei kuulu seoses struktuuri- muudatustega kriminaaltulu tuvastamise talitus enam rahapesu andmebüroo koosseisu, vähenes tunduvalt vastuste arv kriminaaltulu tuvastamise päringutele.

3.2 OVERVIEW OF MATERIALS FORWARDED BY THE FIU

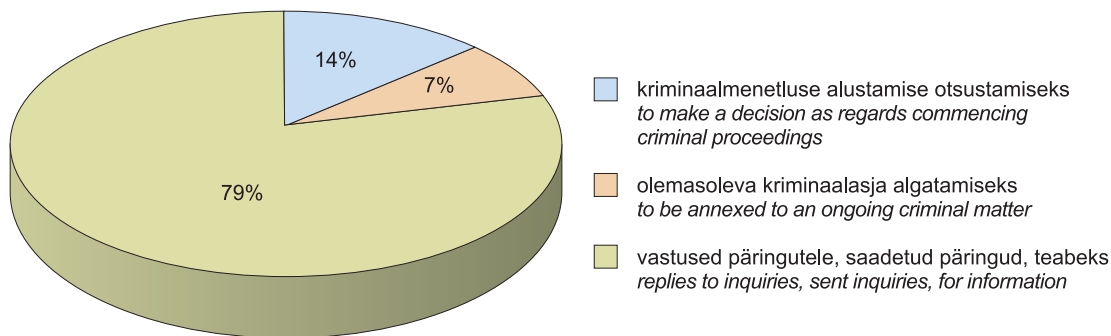
In 2009 the FIU forwarded 283 materials to investigative bodies, a rise of over 80% in comparison with the previous year (see Table 4). Information on over 700 persons was sent to investigative bodies and the materials contained information given in nearly 750 reports received by the FIU and the related amounts reached EEK 40 billion.

Table 4. Information about materials sent to investigative bodies.

* Statistics of the Ministry of Justice

Nearly 80% of the materials were replies to the inquiries sent to the FIU, forwarded inquiries or data to be used as information (see Chart 5). The number of materials sent for such purposes exceeded that of the year before by more than 85%. The number of materials sent for making a decision on commencement of criminal proceedings rose more than 50%, amounting to nearly 15% of the forwarded materials. The number of materials submitted to be annexed to an ongoing criminal matter was comparable to that of the last year.

² Since as of the start of 2009 the Criminal Proceeds Detection Division is no longer part of the Financial Intelligence Unit following structural changes, the number of replies to inquiries of detection of criminal proceeds fell considerably.

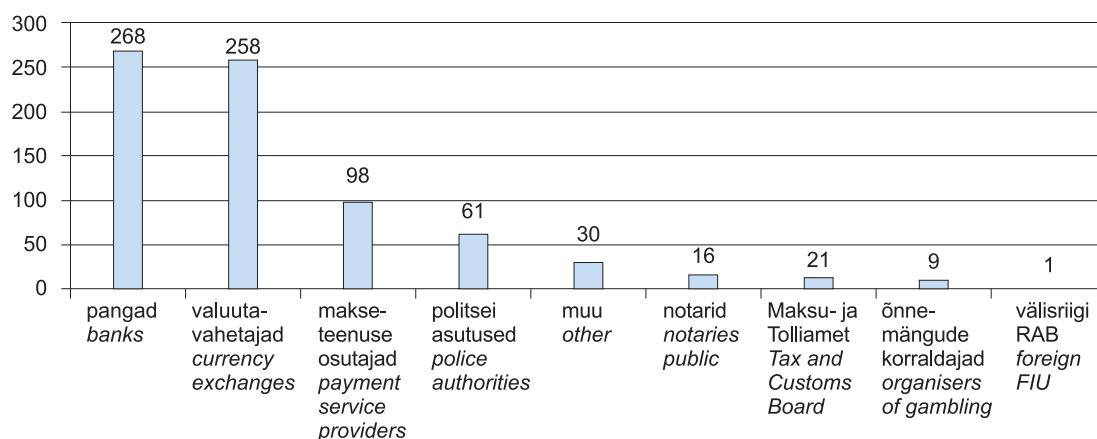

Joonis 5. Edastuste jagunemine liigi lausel 2009. aastal.

Chart 5. Division of instances of forwarding based on type in 2009.

Seadusest tulenevalt ei edasta rahapesu andmebüroo uurimisasutustele talle laekunud teatise ning ei avalikusta kunagi teatise saatnud isikut. Küll aga peetakse arvestust edastatud materjalide aluseks olevate teatiste osas. Edastatud materjalid põhinesid valdavalt pankadelt, valuutavahetustelt, makseteenuse pakkujatel ja politseiasutustelt laekunud infol (vt joonis 6).

According to law, the FIU does not forward the reports sent to it to investigative bodies or disclose the reporting person. However, statistics are kept regarding reports serving as the basis for the forwarded materials. The forwarded materials were based mainly on information received from banks, currency exchanges, payment service providers and police authorities (see Chart 6).

Joonis 6. Edastatud materjalide aluseks olevate teatiste jagunemine teataja lõikes.

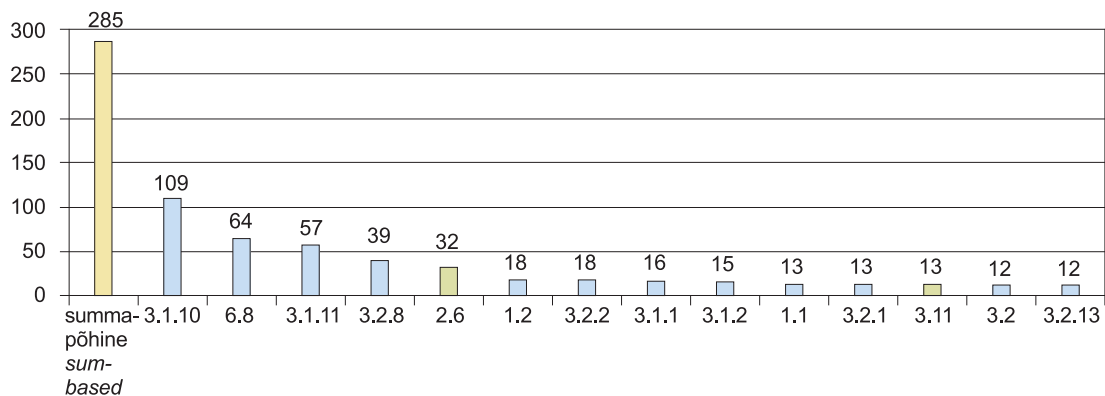
Chart 6. Division of reports serving as the basis for materials forwarded to the investigative bodies, by groups of reporting persons.

* Märkus: joonisel kajastatud kategooriate summa on suurem kui edastatud materjalide arv, kuivõrd mitmel juhul kasutati edastatud materjalis rohkem kui ühes teatise sisalduvat infot.

* Comment: the total amount of the categories indicated in the chart exceeds the number of submitted materials, because in several instances the information of more than one report was used in the forwarded materials.

Nagu viitab joonis 7, põhines ligi kolmandik edastatud materjalidest summapõhisest teatimiskohustusest tuleneval infol, mis viitab selgelt, et 2008. aastal rakendunud seadusesäte on rahapesu tõkestamise seisukohalt oluline. Teistest kahtlusepõhistest indikaatoritest domineerivad sularaha väljavõtmised nii pangakontoris kui sularahaautomaatidest ning tavapärase tegevusega kooskõlas mitteolevad ülekanded.

As shown by Chart 7, nearly a third of the submitted materials were based on information arising from the sum-based reporting obligation, which clearly refers to the fact that the provision of law implemented in 2008 is important from for the prevention of money laundering. As for other suspicion-based indicators, cash withdrawals in bank branches and from ATMs as well as transfers not in line with any ordinary activity are dominant.

Joonis 7. Levinuimad teatamise indikaatorid edastatud materjalide aluseks olevate teatiste korral.

Chart 7. Prevalent reporting indicators of reports used as a basis for forwarded materials.

* Märkus: sinisega on märgitud rahapesu kahtlusega ning rohelisega terrorismi rahastamise kahtlusega tehingute indikaatorid. Indikaatorite arv on suurem kui edastatud materjalide arv, kuna materjalides kasutatakse sageli mitme teatise infot.

* Comment: Indicators of suspicion of money laundering have been marked blue and those of terrorist financing have been marked green. The number of indicators exceeds that of the forwarded materials, because information of several reports is often used in the materials.

Selgitus:

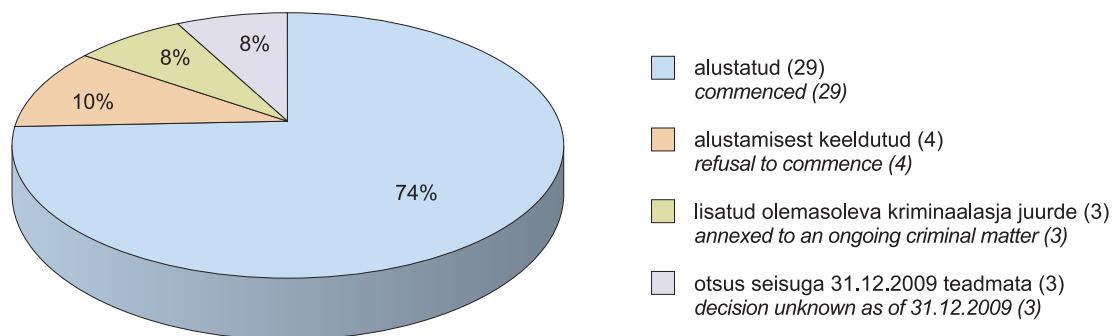
- 3.1.10. üksik suur või regulaarsed sularaha väljavõtmised ka väiksemates summas pangaautomaadi kaudu;
- 6.8. isik teostab ülekandeid teistele isikutele erinevatesse riikidesse, mis ei vasta kliendi tavapärasele tegevusele;
- 3.1.11. üksik suur või regulaarsed sularaha väljasmaksed ka väiksemates summas pangakontoris, kui see ei vasta kliendi tavapärasele tegevusele või harilikule käibe
- 3.2.8. üksik suur (200 000 krooni) või ebaharilikult sagedased maksed ka väiksemates summas samade osapoolte vahel, kusjuures muid tavapärasele majandustegevusele viitavaid tehinguid kontrol ei toimu;
- 2.6. sularaha ülekanded riskiriigiga seotud isikule arvet avamata (terrorismi rahastamine)
- 1.2. Juriidilisest isikust variisiku kahtlus
- 3.2.2. üksik ebatavaliselt suur, harilikule käibe mittevastav ja/või piisavalt põhjendamata välismakse
- 3.1.1. üksikud suured (üle 200 000 krooni) või perioodilised sularaha sissemaksed ka väiksemates summas, kui see ei vasta isiku majandustegevusele või harilikule käibe
- 3.1.2. üksikud suured või regulaarsed sularaha sissemaksed füüsilise isiku kontole
- 1.1. variisiku kahtlus füüsilise isiku puhul
- 3.2.1. üksik ebatavaliselt suur, harilikule käibe mittevastav ja/või piisavalt põhjendamata siseriiklik makse
- 3.11. ülekande üheks pooleks on „riskiriigis“ registreeritud krediidi- või finantseerimisasutus (terrorismi rahastamine)
- 3.2. ebaharilik tehing kontrol

Explanation:

- 3.1.10. one major cash withdrawal or regular cash withdrawals in smaller amounts from an ATM
- 6.8. the person makes transfers to other persons in different countries which does not conform to the person's usual activities
- 3.1.11. one major or regular cash deposits/withdrawals in smaller amounts from a bank office if it does not conform to the person's ordinary activities or normal turnover
- 3.2.8. single large (EEK 200,000) or unusually frequent payments also in smaller amounts between the same participants, whereas other transactions indicating normal economic activities did not take place on the account
- 2.6. cash transfers to a person associated with a risk country without opening an account (terrorist financing)
- 1.2. the legal person is suspected of being a fictitious person
- 3.2.2. single unusually large cross-border payment not conforming to normal turnover and/or not sufficiently justified
- 3.1.1. a few major (more than 200,000 kroons) or periodic cash payments in smaller amounts if it does not conform to the person's economic activities or normal turnover
- 3.1.2. a few large or regular cash deposits to the account of a natural person
- 1.1. suspicion of a fictitious person in case of a natural person
- 3.2.1. single unusually large national payment not conforming to normal turnover and/or not sufficiently justified
- 3.11. a credit or financial institution registered in a country of risk is one party to the transfer (terrorist financing)
- 3.2. unusual transaction on an account
- 3.2.13. other characteristics not listed in previous

3.2.13. esinevad muud tunnused, mis võivad osutada ebaseaduslikule tegevusele

Kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks saadetud materjalidest otsustati menetlust alustada 29 korral, st 70% juhtudest, neljal juhul menetlust ei alustatud, kolme materjali korral lisati info olemasoleva kriminaalmenetluse juurde ning kolme materjali korral ei olnud alustamise otsus seisuga 31.12.2009 veel teada (vt joonis 8).

Joonis 8. Kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks edastatud materjalide jaotumine tegelikult tehtud otsuse põhjal.

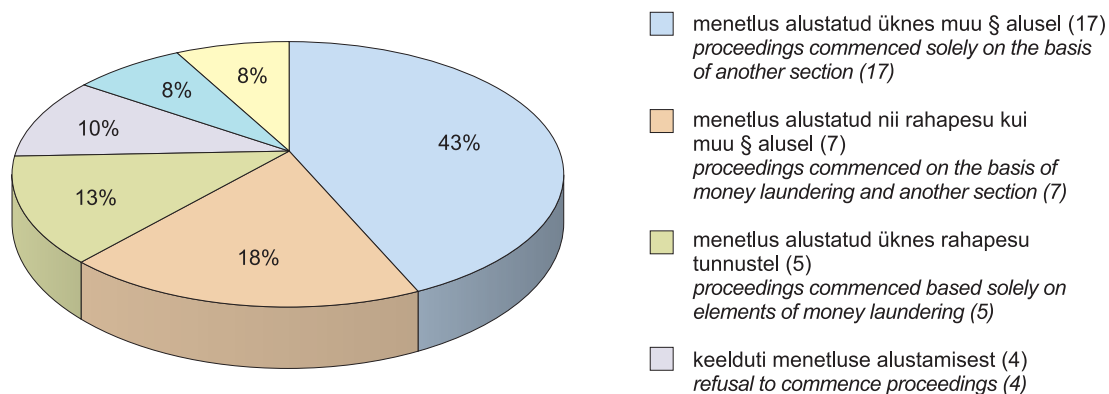
clauses are present, which may indicate to illegal activities

Based on the materials forwarded for commencement of criminal proceedings it was decided to commence a procedure in 29 instances, i.e. in 70% of the cases: in four instances a procedure was not commenced, in three instances the information was annexed to an ongoing criminal procedure and in three instances the decision was not yet known as of 31 December 2009 (see Chart 8).

Chart 8. Division of materials forwarded by the FIU to investigative bodies for making a decision as regards commencement of criminal proceedings based on the actual decision made.

Üksnes karistusseadustiku § 394 (rahapesu) alusel alustati menetlust 5 materjali, üksnes muu paragrahvi alusel 17 ning nii KarS § 394 kui muu paragrahvi alusel 7 korral (vt joonis 9).

Proceedings were commenced based solely on § 394 of the Penal Code (money laundering) in five instances, based solely on another section in 17 instances, and based on § 394 of the Penal Code as well as another section in seven instances (see Chart 9).

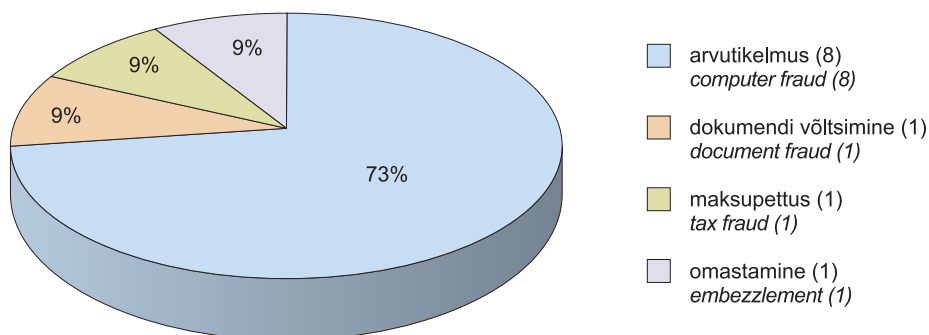

Joonis 9. Menetluse alustamiseks saadetud materjalide jaotus tehtud otsuse alusel.

Chart 9. Division of materials sent for commencement of proceedings based on a decision made.

Rahapesu arvatavate eelkuritegudena domineerib selgelt arvutikelmus, teiste kuritegude osakaal on tunduvalt tagasihoidlikum (vt joonis 10).

Computer fraud is clearly dominant among the presumable predicate offences of money laundering, while the share of other criminal offences is much more modest (see Chart 10).

Joonis 10. Arvatavad rahapesu eelkuriteod.

Chart 10. Presumable predicate offences of money laundering.

3.3. SISERIIKLIK KOOSTÖÖ JA KOOLITUSED

2008. aastal jõustunud seaduse kohaselt jaguneb järelevalve rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise osas rahapesu andmebüroo, Finantsinspektsiooni, Eesti Advokatuuri ja Justiitsministeeriumi (viimasel on lubatud see kohustus delegerida Notarite Kojale) vahel. 2009. aasta mais kohtusid kõik järelevalveasutused ühise laua taga, et vaadata üle eelmise aasta järelevalvetulemused. Ühtlasi sõlmiti ka koostöökokkulepped rahapesu andmebüroo, Notarite Koja ja Advokatuuri vahel.

Rahapesu andmebüroo osaleb aktiivselt rahapesu tõkestamise alase valitsuskomisjoni töös, vaateajana valitsuskomisjoni juurde kuuluva turuosaliste nõukoja juures ning Pangaliidu rahapesu toimkonnas. Need annavad võimaluse tutvustada erinevatele osapooltele rahapesu trende ning arutada seaduse praktikas rakendamise küsimusi.

Rahapesu andmebüroo kui riigis keskne rahapesu ja terrorismi rahastamist koordineeriv üksus pöörab suur tähelepanu teadlikkuse tõstmisele selles vallas. 2009. aastal viisid raha-

3.3. NATIONAL COOPERATION AND TRAINING

According to the Act which entered into force in 2008, the supervision over money laundering and terrorist financing is shared by the FIU, the Financial Supervision Authority, the Estonian Bar Association and the Ministry of Justice (the latter is permitted to delegate the function to the Chamber of Notaries). In May 2009 all the supervisory authorities held a meeting to review the supervision results of the previous year. In addition, cooperation agreements between the FIU, the Chamber of Notaries and the Bar Association were signed.

The FIU actively participates in the work of a governmental committee engaged in prevention of money laundering, as an observer in the advisory committee of the governmental committee, and in the money laundering working group of the Banking Association. It enables the FIU to introduce the money laundering trends to various parties and discuss the issues of implementing the act in practice.

The FIU as the central unit coordinating the prevention of money laundering and terrorist financing in Estonia pays great attention to raising awareness in this field. In 2009 the officials of the FIU carried out 22 training seminars for over 1,100 participants (see

Rahapesu andmebüroo osaleb aktiivselt rahapesu tõkestamise alase valitsuskomisjoni töös, vaateajana valitsuskomisjoni juurde kuuluva turuosaliste nõukoja juures ning Pangaliidu rahapesu toimkonnas.

pesu andmebüroo ametnikud enam kui 1100 osalejale läbi 22 koolitust (vt tabel 5). Peamiselt koolitati seaduse kohustatud subjekte, kuid lisaks ka Maksu- ja Tolliameti töötajaid, kolleege politseist ja Eesti Advokatuuri liikmeid. Peamisteks käsitletavateks teemadeks olid rahapesu tõkestamine süsteem, 2008. aasta alguses jõustunud seaduse selgitamine, rahapesuskeemid praktikas ja trendid tulenevalt muutuvast majandussituatsioonist.

Table 5). The training mostly involved the obligated subjects of the law, but also employees of the Tax and Customs Board, colleagues from the police, and members of the Estonian Bar Association. The main subjects discussed included the money laundering prevention system, explanation of the Act which entered into force in the beginning of 2008, money laundering schemes in practice and trends arising from the changing economic situation.

Tabel 5. Rahapesu andmebüroo poolt teostatud koolitusseminarid 2009. aastal.

	2007	2008	2009
teostatud koolitused /seminars	29	46	22
osavõtjate arv / participants	~985	~1535	~1130

Table 5. Training seminars organised by the FIU in 2009.

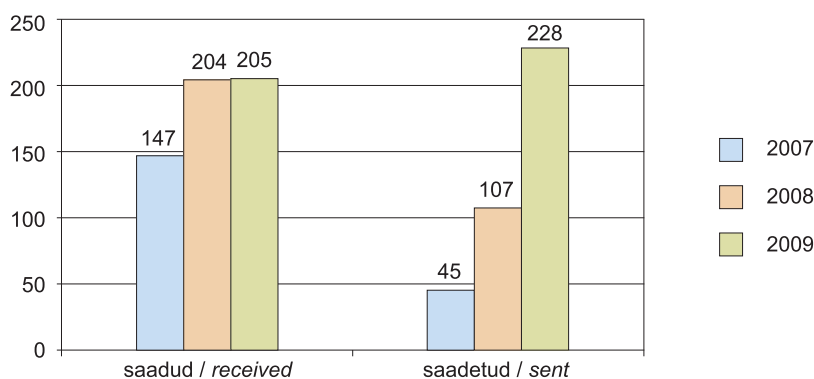
3.4. RAHVUSVAHELINE KOOSTÖÖ

Rahvusvaheline koostöö on rahapesu andmebüroode töö üks alustaladest, kuna rahapesuskeemid hõlmavad sageli mitmeid riike ning nende tõkestamine eeldab riikideülest koostööd. 2009. aastal rahapesu andmebüroole saadetud välispäringute arv võrreldes eelneva aastaga enam kui kahekordistus (vt joonis 11). Samas saadud välispäringute arv jäi eelneva aastaga võrdsele tasemele. Välisriigi rahapesu andmebüroole anti luba meie edastatud info kasutamiseks uurimis- või kohtumenetluses 142 juhul.

3.4. INTERNATIONAL COOPERATION

International cooperation is one of the pillars of the work of financial intelligence units, because money laundering schemes often involve various states and their prevention requires supranational cooperation. In 2009 the number of foreign inquiries sent by the FIU in 2009 more than doubled compared to the previous year (see Chart 11). At the same time the number of foreign inquiries received by the FIU remained at the same level as last year. In 142 instances a foreign FIU was permitted to use in investigative or judicial proceedings information sent by the Estonian FIU.

2009. aastal sai rahapesu andmebüroo 205 ning edastas 228 välispäringut.

Joonis 11. Rahapesu andmebüroole laekunud ja saadetud välispäringute arv aastatel 2007-2009.

Chart 11. The number of foreign inquiries received and sent by the FIU 2007-2009.

Ühtekokku sai rahapesu andmebüroo 2009. aastal päringuid 46 riigist ning saatis abipalve 37 välisriigi rahapesu andmebüroole. Enim välispäringuid saadi traditsiooniliselt Lätist (60), Venemaalt (28), Soomest (23) ja Ukrainast (15), kõige rohkem saadeti välispäringuid Läti (87), Venemaale (51) ja Rootsi (10).

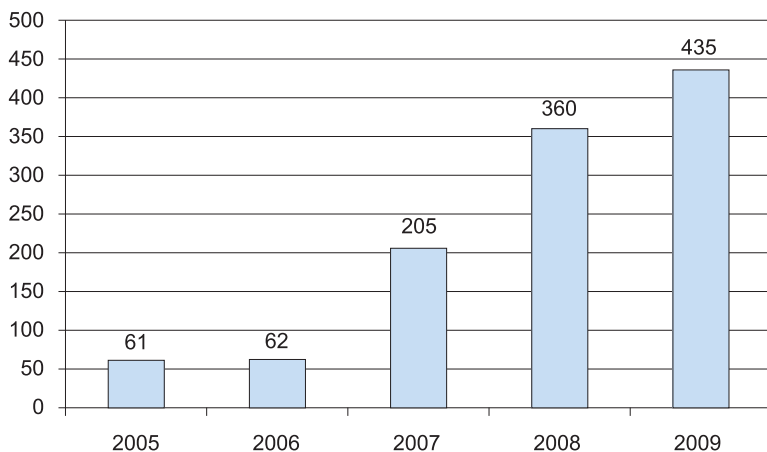
In total the FIU received inquiries from 46 states and sent an inquiry to the FIUs of 37 foreign countries. Traditionally, most of the foreign inquiries were received from Latvia (60), Russia (28), Finland (23) and the Ukraine (15), while the most inquiries were sent to Latvia (87), Russia (51) and Sweden (10).

3.5. JÄRELEVALVE

Rahapesu andmebüroo poolt teostatud järelevalvekontrollide arv on alates 2005. aastast, mil see ülesanne büroo pädevusse anti, aasta-aastalt suurenenud (vt joonis 12).

3.5. SUPERVISION

The number of supervisory inspections made by the FIU since 2005 when this function was given to the FIU has increased year by year (see Chart 12).

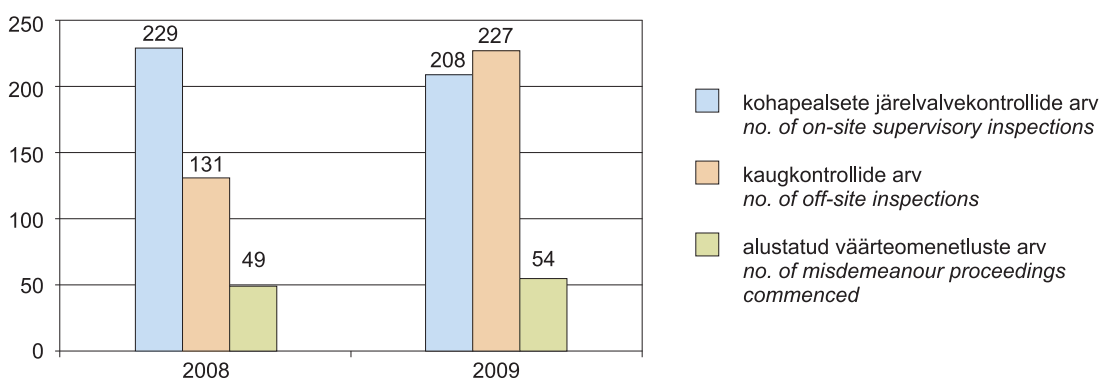

Joonis 12. Rahapesu andmebüroo poolt teostatud järelevalvekontrollide arv.

Chart 12. Number of supervisory inspections carried out by the FIU.

Alates 2008. aastast teostab büroo järelevalvet kohustatud subjektide üle kahes vormis – kohapealsete ning kaugkontrollidena. 2009. aastal tehtud kohapealsete järelevalvekontrollide arv võrldluses 2008. aastaga mõnevõrra vähenes, samas kaugkontrollide arv pisut vähem kui kahekordistus (vt joonis 13).

Since 2008 the FIU exercises supervision over the obligated subjects in two formats: on-site inspections and off-site inspections. The number of on-site supervisory inspections carried out in 2009 somewhat decreased in comparison with 2008, while the number of off-site inspections nearly doubled (see Chart 13).

Joonis 13. Järelevalvekontrollid ja väärteomenetlused.

Chart 13. Supervisory inspections and misdemeanour proceedings.

2009. aastal tegi rahapesu andmebüroo 435 järelevalvekontrolli ning alustas 54 väärteomenetlust.

Üldsuunisena on rahapesu andmebüroo võtnud eesmärgiks kontrollide arvu mitte niivõrd suurendada, vaid pigem rakendada senisest veelgi enam riskipõhist lähenemist ning pöörata tähelepanu neile ettevõtjatele, kelle korral on oht olla kaasatud rahapesu või terrorismi rahastamise skeemidesse kõrgem. Kaugkontrolli vormis teostati 2009. aastal järelevalvet nende

Overall, the FIU has decided not to increase the number of inspections, but rather apply the risk-based approach and pay attention to the entrepreneurs who are at a higher risk of being involved in money laundering or terrorist financing schemes. In 2009 large-scale off-site inspection was carried out with regard to these legal service providers who have specified in the Act as providers of other legal services (i.e. this category does

õigusteenuse osutajate suhtes, kes on RTRTS-s määratletud muu õigusteenuse osutajatena (st siia ei kuulu advokaadid, notarid, kohtutäiturid, pankrotihaldurid, ajutised pankrotihaldurid). Kontrolli tulemustest selgus, et kohustatud subjektideks kvalifitseerub ligikaudu 15% muu õigusteenuse pakkujatest. Osutus, et väga vähestel kontrollitud isikutel on olnud kokkupuuteid tehinguga, kus oleks olnud summa- või kahtlusepõhine teatamiskohustus – kokku oli selliseid isikuid 4.

Tehtud väärteomenetluste arv jäi kahe aasta võrdluses praktiliselt samale tasemele, 2009. aastal alustas rahapesu andmebüroo 54 väärteomenetlust kogusummas pisut alla poole miljoni krooni (vt tabel 6).

Tabel 6. Järelevalve käigus kontrollitud ettevõtete jagunemine tegevusala lõikes ja rahapesu andmebüroo poolt alustatud väärteomenetluste arv 2009. aastal.

subjektide kategooria / <i>subject category</i>	kontrollitud ettevõtete arv / <i>inspected enterprises</i>	väärteomenetluste arv / <i>misdeemeanour proceedings</i>
õigusteenuse osutajad* / <i>legal service providers*</i>	227	0
finantseerimisasutused / <i>financial institutions</i>	82	20
pandimajad / <i>pawn shops</i>	82	29
kasiinod / <i>casinos</i>	28	0
kauplejad / <i>traders</i>	11	3
kinnisvaravahendajad / <i>real estate developers</i>	4	0
muud äriühingud / <i>other companies</i>	1	0
krediitiasutused / <i>credit institutions</i>	0	1
KOKKU / <i>TOTAL</i>	435	54

* Kontrolli teostati kaugkontrolli vormis.

not include attorneys, notaries public, bailiffs, trustees in bankruptcy or interim trustees in bankruptcy). Inspections indicated that nearly 15% of the providers of other legal services qualify as the obligated subjects. It turned out that very few of the inspected persons have had transactions where there would have been a sum-based or suspicion-based reporting obligation. In total, the number of such persons was four.

The number of misdemeanour proceedings carried out remained virtually at the same level over the two years, while in 2009 the FIU commenced 54 misdemeanour proceedings with a total amount of less than half a billion kroons (see Table 5).

Table 6. *Division of enterprises inspected in the course of supervision based on the field of activity and the number of misdemeanour proceedings commenced by the FIU in 2009.*

* *Inspection was carried out remotely.*

4. RAHAPESU TÜPOLOOGIAD EESTIS

4. Money laundering typologies in Estonia

Käesolevas osas anname esmalt ülevaate rahapesu andmebüroo poolt täheldatud uutest rahapesuskeemidest ning 2009. aastal jõustunud rahapesualastest kohtuotsustest.

4.1. RAHAPESU ANDMEBÜROO POOLT TUVASTATUD RAHAPESUSKEEMID

2009. aastal täheldas rahapesu andmebüroo, et kasvas järgnevate kuritegelike skeemide kasutamiskiivsuse tõus kurjategijate poolt.

Skeem 1. Odavad lennupiletid

Alates 2008. aastast on Euroopas üha enam levimas skeem, kus õngitsemise ehk *phishinguga*³ kurjategijate kätte sattunud võõraste krediitkaartide andmeid kasutatakse lennupiletite ostmiseks interneti või tutvuste teel leitud klientidele, kellelt saadud raha omastatakse. Ahvatlevaks teeb pakkumise lennupileti odav hind, mis ulatub sageli vaid pooleni pileтите tegelikust hinnast. Piletid ostetakse vahetult enne väljalendu, et kaardiomanikud ei jõuaks tehingut tühistada.

Rahapesu andmebüroo on kindlaks teinud, et aastal 2008. aastal kasutati sellist skeemi ka Eestis. Kindlaks on tehtud mitu fakti võõraste krediitkaartide kasutamise kohta. 2009. aastal saime infot kolme samalaadse skeemi kasutamise kohta, materjalid on edastatud ka uurimisorganitele. Lisaks peeti 12.06.2009 Tallinna lennujaamas kinni kaks Läti kodanikku, kes olevat reisipiletid ostnud sama skeemi järgi kelleltki tundmatult Hispaanias. Nüüdseks on kirjeldatud tendents tänu lennufirmade poolt võetud vastumeetmetele vähenenud.

Selles äris tegijate majanduslikku seisu analüüsid on leitud, et mitmed neist on kindlustanud endale soliidse sissetuleku, ostnud kortereid ja autosid, seega raha pesnud.

Skeem 2. Ebaseaduslikud hasartmängud internetis

Kahel veebilehel pakutakse väidetavalt Malta tegevuslitsentside alusel alates 2008. aastast muuhulgas ka eesti keeles vormistatud veebilehe kaudu kaughasartmängu teenust. Selline tegevus oli kuni 2010. aasta alguseni keelatud tulenevalt hasartmänguseadusest, mille järgi Eestis ei ole kaughasartmängud lubatud. 01.10.2010 kehtima hakkava hasartmängu-

This chapter gives an overview of new money laundering schemes detected by the FIU and court judgments which entered into force in 2009.

4.1. MONEY LAUNDERING SCHEMES DETECTED BY THE FIU

In 2009 the FIU observed a rise in the use of the following criminal schemes by criminals.

Scheme 1. Cheap plane tickets

Since 2008 a new scheme has been observed in Europe where the credit card data of victims obtained by phishing³ is used for buying plane tickets for customers found on the Internet or through personal contacts and the money received from such customers is embezzled. The offer is made attractive by a low price of the plane ticket (often merely a half of the actual price of the tickets). Tickets are purchased immediately before the departure of the flight so that the cardholders cannot cancel the transaction.

The FIU has found that such a scheme was used in Estonia as well in 2008. Several facts of using other people's credit cards have been identified. In 2009 we received information about the use of three similar schemes and the materials have been forwarded to investigative bodies. In addition, on 12 June 2009 two Latvian citizens who allegedly bought the plane tickets from some anonymous person in Spain using the same scheme, were detained in Tallinn Airport. By now the described tendency has decreased due to countermeasures taken by airlines.

Analysing the financial status of persons engaged in the business it has been found that several of them have ensured themselves high income, purchased apartments and cars, i.e. laundered money.

Scheme 2. Illegal gambling on the Internet

Since 2008 two websites offer, allegedly based on Maltese activity licenses, distant gambling services via a website also available in Estonian (among other languages). Until 2010 such activity was prohibited under the Gambling Act and distant gambling was prohibited in Estonia. The requirements of the Gambling Act which will enter into force on 1 October 2010 have not been fulfilled by these service providers either and

³ Paroolipiük ehk õngitsemine ehk *phishing* on üks levinumatest tavakasutajatele suunatud arvutirünnetest. Oskuslikult kujundatud petu-e-kirjadega saadakse ohvrilt kätte tema kasutajanimi ja salasõna, infot kasutatakse erinevatel eesmärkidel alates sõprade e-posti-aadresside rämpspostitajatele lekkimisest kuni tõsiste finantsikahjude tekitamiseni.

³ Password fishing or *phishing* is one of the most frequent computer attacks against non-professional users. Using skilfully-made fraudulent e-mails the user's username and password are obtained and the information is used for various purposes ranging from leaking the friends' e-mail addresses to spammers to causing serious financial losses.

seaduse nõuded ei ole nende teenusepakkujate poolt samuti täidetud ning turg on seetõttu juba enne seaduse jõustumist rikutud.

Rahapesu andmebüroo on analüüsi käigus tuvastanud, et panused ja võidud liiguvad läbi erinevate ettevõtete Eestis asuvate kontode. Eesti pankades kontosid haldavate ettevõtete emaettevõtte aktsionäride hulgas on ka mitmeid Eesti eraisikuid. Rahapesu andmebürool on alust arvata, et vähemalt ühe kaughasartmänguteenust pakkuva veebilehe haldamine toimub Eestis. Rahavoogude kuine kogukäive on tunduvalt üle 100 miljoni krooni, lisanduvad veel rahavood teistes valuutades. Kogu äri mahust annab aimu tõsiasi, et ainuüksi võitused on pooleteise aasta jooksul välja makstud suurusjärgus 130 miljonit krooni. Kuna Leedu rahapesu andmebüroo korraldusel suleti firmade kontod Leedus, teenindatakse Eesti pankades olevad kontode kaudu ka Leedu mängijaid.

Skeem 3. Valuutavahetus

Jätkuvalt on Eestis levinud eelnevates rahapesu andmebüroo aastaraamatutest kirjeldatud valuutavahetusskeem, kus Venemaalt ja Lätist pangatähtsustega saabuv raha konverteeritakse eurodeks ja võetakse sularahas välja. Aasta esimesel poolel olid tegevus aktiivsem eelkõige Läti suunal, millest põhiosa moodustasid rahapesu andmebüroo analüüsi põhjal maksupetuste skeemid. Uueks tendentsiks on Panamas registreeritud off-shore firmade kasutamine sellistes skeemides arvevabrikutena: Läti ettevõtted kannavad oma raha sinna, mis seejärel Eesti valuutavahetuspunktides sularahas eurodes välja võetakse ning Läti tagasi toimetatakse. Tänu tõhusale teabevahetusele Läti rahapesu andmebüroo ning finantspolitseiga suudeti aasta teises pooles sellist tegevust ohjata.

Teiseks uueks suunaks on kolmnurk tehingud, kus Läti ettevõtete omavaheliste tehingute vahendajaks on Eesti ettevõtja, kelle kontole laekub raha Läti firmadelt ning kes maksab selle vastavalt käsundile sularahas (tavaliselt eurodes) välja teistele Läti firmadele väidetava tehingu eest. Makstavad summad on teatamiskohustuse vältimiseks 500 000 kroonisest piirist väiksemad.

Kõige uuem trend on fiktiivsete laenulepingute sõlmimine Läti ja Eesti ettevõtete vahel väidetavaks kinnisvaraostuks nõ soojadel maadel. Eesti valuutavahatajate kontodele saabunud raha konverteeritakse eurodeks ja võetakse väidetava kinnisvaratehingu eest tasumiseks sularahas välja.

Aasta teisel poolel suurenes oluliselt sarnaste skeemide kasutamine Venemaa suunal. Tehingud olid suuremahulised ning kanti üle põhiliselt läbi Küprose, kasutades off-shore firmasid.

therefore the market has been spoilt before the new amendment of the Gambling Act enters into force.

The FIU has identified in the course of an analysis that the bets and wins move through the Estonian accounts of various enterprises. The shareholders of the parent company of the enterprises administering accounts in Estonian banks include various Estonian individuals. The FIU has reason to believe that at least one of the websites providing distant gambling services is administered in Estonia. The monthly total turnover of the cash flows is far above 100 million kroons plus cash flow in other currencies. The volume of the business is indicated by the fact that the mere winnings paid out in 18 months amount to 130 million kroons. Since the company's accounts in Lithuania were closed based on an order of the Lithuanian financial intelligence unit, Lithuanian players continue to be serviced via accounts opened in Estonian banks.

Scheme 3. Currency exchange

The currency exchange scheme described in previous annual reports where money received from Russia and Latvia by bank transfers is converted into euros and withdrawn in cash is still widespread in Estonia. In the first half of the year the activity was the most intense between Latvia and Estonia and the analysis of the FIU shows that they mostly comprised tax fraud schemes. A new tendency is to use offshore companies registered in Panama as the invoice mills of such a scheme: Latvian companies transfer their money there and thereafter the cash is withdrawn in Estonian currency exchange points and taken back to Latvia. Owing to efficient exchange of information with the Latvian financial intelligence unit and financial police such activity could be controlled in the second half of the year.

Another emerging trend is triangular transactions whereby the intermediary of transactions between Latvian enterprises is an Estonian enterprise that receives money from Latvian enterprises and pays it out (usually in euros) to other Latvian enterprises for an alleged transaction pursuant to the order. The respective amounts are below 500,000 kroons in order to avoid the reporting obligation.

The newest trend is entry into fictitious loan agreements between Latvian and Estonian enterprises for the purpose of alleged purchase of real property in the so-called warm countries. Money transferred to the accounts of Estonian currency exchangers is converted into euros and withdrawn in cash for payment for an alleged real estate transaction.

In the second half of the year the use of similar schemes between Russia and Estonia increased significantly. The transactions were large-scale and transfers were made mainly via Cyprus using offshore companies.

Venemaaga seotud rahapesu kahtlusega juhtumeid ja Venemaa Ülemkohtu kohtuotsust 5-O06-23 13.06.2006.a. rahapesu asjas analüüsid tuvastasime, et Venemaa kuritegelikud ringkonnad on finantsnõustajate ja advokaatide abil loonud tõhusa finantskeemi rahapesu varjamiseks, mida kasutatakse ka Eesti ettevõtete vahendusel. Rahapesu korraldavad isikud matkivad seaduslike kaubandus- ja finantstehinguid, et varjata oma tehingute tegelike eesmärgid, asutades kuritegeliku grupi poolt Panga X (firma, mis pakub fiktiivsete dokumentide alusel finantseerimis- ja krediidasutuse teenuseid, omamata Venemaa Keskpanga litsentsi), milline pakub oma klientidele nii sularaha (kaasaarvatud valuutavahetus) kui sularahata tehinguid (sh riigisiseseid ja välismaksed). Panga X kontrolliv kuritegelik grupp ostab kokku nii Venemaal kui off-shore piirkondades registreeritud varifirmasid, mille direktorid on tegelikuses on variisikud, kes ei osale ega tea firmade tegelikust majandustegevusest midagi. Kuritegeliku grupi poolt kontrollitavate Venemaa varifirmade kontodele teevad fiktiivsete dokumentide (kauba, teenuse ostmise jne.) alusel ülekandeid Panga X "klientidest" Venemaa firmad. Venemaa firmad, kes tahavad saada sularaha, teostavad fiktiivsete dokumentide alusel ülekandeid riulifirmade kontodele, mis on tegelikkuses Panga X tegevust juhtiva kuritegeliku grupi kontrolli all. Venemaa firmad ja füüsilised isikud, kes tahavad teostada sularahata ülekannet firmadele, toovad Panga X sularaha. Varifirmade kontodelt teostatakse fiktiivsete dokumentide alusel ülekandeid Panga X kontole. Panga X tegevust kontrolliva kuritegeliku grupi poolt teostatakse fiktiivsete dokumentide alusel ülekandeid nende kontrolli all olevate firmade kontodele välisriikide (Eesti, Leedu, Läti, Kasahstani, Küprose jne) pankadesse, kust omakorda teostatakse alljärgnevaid tehinguid:

- Panga X kliendi korraldusel kantakse raha fiktiivse dokumendi alusel kliendi kontrolli all oleva firma kontole;
- lepingu alusel antakse raha Eesti firma kontole, mis tegeleb valuutavahetuse teenuse osutamisega. Eesti firma maksab kuritegeliku grupi heaks töötavale sularaha kullerile ülekantud summa sularahas välja. Sularaha toimetatakse sinna, kus Panga X klient seda kätte saada soovib.

Analysing cases suspected of money laundering involving Russia and judgment 5-O06-23 of the Russian Supreme Court of 13 June 2006 we found that Russian criminal circles have, with the help of their financial advisors and lawyers, created an effective financial scheme for concealing money laundering, which is also used via Estonian enterprises. Persons organising money laundering imitate legal trade and financial transactions in order to conceal the actual goals of their transactions, founding Bank X by a criminal group (a company that offers financial and credit institution services based on fictitious documents, without having a licence from the Russian Central Bank), offering cash (incl. currency exchange) and non-cash transactions for its customers (incl. domestic and international payments). The criminal group controlling Bank X buys up dummy companies registered in Russia and offshore territories. The directors of such companies are in fact shadow directors who do not participate in the economic activities of the companies or know anything about the actual economic activities of the companies. Russian companies who are "customers" of Bank X make, on the basis of fictitious documents (goods, services, etc.), transfers to the accounts of the Russian dummy companies controlled by the criminal group. Russian companies that want to get cash, make transfers to the accounts of shell companies based on fictitious documents, but in reality the accounts are controlled by the criminal group leading the activities of Bank X. Russian companies and individuals who want to make a non-cash transfer to the companies bring cash to Bank X. Transfers to the account of Bank X are made from the accounts of the dummy companies are made on the basis of fictitious documents. On the basis of fictitious documents the criminal group controlling the activities of Bank X makes transfers the accounts of the controlled companies in foreign (Estonian, Lithuanian, Latvian, Kazakhstan, Cyprus, etc.) banks and there the following transactions are made:

- *on the basis of an order of a customer of Bank X money is transferred on the basis of a fictitious document to the account of a company controlled by the customer;*
- *on the basis of a contract the money is transferred to the account of an Estonian company that is engaged in the provision of currency exchange services. The Estonian company pays the transferred amount to a cash courier working for the criminal group in cash. The cash is delivered to a place where the customer of the Bank X wishes to receive it.*

4.2. KOHTUOTSUSED RAHAPESUS EESTIS AASTAL 2009

2009. aastal tegid Eesti kohtud 10 süüdimõistvat kohtuotsust rahapesus, kokku mõisteti süüdi 12 isikut. Levinuimateks rahapesu eelkuritegudeks olid maksupettus ja kelmus (sealhulgas arvutikelmus), aga ka narkootikumide käitlemine ja omastamine. Alljärgnevalt toome ära valiku tehtud kohtuotsustest.

Narkootikumide vahendamisest saadud raha pesemine

2009. aasta jaanuaris mõisteti süüdi isik A, kes organiseeris ise vanglas karistust kandes koos mitmete teiste isikutega ajavahemikus 2007. aasta märtsist – 2008. aasta veebruarini mitmel korral suures koguses narkootilise aine ostu. Isik B, kes omandas narkootikumid eeluurimisel tuvastamata isiku käest nii ise kui teiste isikute kaasabi kasutades, andis seda edasi teistele isikutele. Saadud raha (vähemalt 347 531 krooni) kandis isik A esmalt eri isikute pangakontodele, mille tegelikuks haldajaks ta ise oli. See tähendab, et isik A valduses olid isikute, kelle kontodele rahapesu eesmärgil raha kanti, kontode internetipanga kasutajatunnused ja paroolid ning seega oli tal ka vaba juurdepääs antud kontode internetipangale, mistõttu olid kontole laekuvad summad ja kontolt toimingute teostamine isiku A kontrolli all. Osa laekunud summast kandis isik A enda vanglas asuvale arveldusarvele ning osa edasi erinevate isikute arveldusarvetele. Isik A poolt kuriteo toimepanemise tulemusena saadud raha teiste isikute kontodele ülekandmise organiseerimise ehk sellega toimingute tegemise, raha omandamise, kasutamise ning hiljem teiste isikutele arveldusarvetele ülekandmise eesmärk ja tagajärg oli selle vara tegeliku omaniku ning ebaseadusliku päritolu varjamine. Isik A mõisteti süüdi rahapesus ning narkootilise aine suures koguses omandamises ja edasi andmises grupi poolt ning talle mõisteti karistuseks vastavalt viis ja neli aastat vangistust.

4.2. COURT JUDGMENTS IN MONEY LAUNDERING CASES IN ESTONIA IN 2009

In 2009 Estonian courts made 10 convictions in money laundering cases, convicting a total of 12 persons. The most widespread predicate offences of money laundering were tax fraud and fraud (incl. computer fraud) as well as handling narcotic drugs and embezzlement. We have given a selection of the judgements below.

Laundering money obtained from intermediating narcotic drugs

January 2009 person A was convicted. Jointly with various other persons A organised, while serving a sentence in a prison, repeated purchases of a narcotic substance between March 2007 and February 2008. Person B acquired the drugs from a person that could not be identified in the preliminary investigation both themselves as well as with the help of other persons, passing it on to other persons. The obtained money (at least EEK 347,531) was transferred by A first of all to the bank accounts of various persons, while in fact these accounts were administered by A himself. This means that A possessed the usernames and passwords of the persons to whose accounts the money was transferred for the purpose of money laundering and thus A also had free access to the Internet bank of these account, as a result of which the amounts accruing to the account and performance of operations from the account was under A's control. A transferred some of the received money to his current account in the prison and some to the current accounts of various persons. The purpose and consequence of organising the transfer of the money obtained from committing a crime by person A, that is, conducting operations with the money, embezzlement of the money, use of the money and transfer of the money to the accounts of other people was to conceal the beneficial owner and illegal origin of the assets. Person A was convicted of money laundering, acquisition of a large amount of a narcotic substance and passing it on by a group, and was sentenced to five and four years of imprisonment, respectively.

Maksupettusest saadud raha pesemine

Isik A mõisteti süüdi selles, et ta aitas kaasa maksupettuse toimepanemisele, täites OÜ X juhatuse liikmete korraldusi, mille tulemusena jättis OÜ X ajavahemiku 2006. a. eest esitamata käibedeklaratsioonid ja tasumata käibemaksu. Isik A, saades alates oktoobrist 2006 kuni 08.02.2007 konkreetsed korraldused OÜ X juhatuse liikmelt B, võttis OÜ Y variisikust juhatuse liikmena isiku B poolt ettevõtte Z (Eestis registreeritud valuutavahetusteenuse pakkuja) kantud raha sularahana välja ja andis väljavõetud sularaha isikule B üle, kes omakorda toimetas isikult A saadud raha metallikokkuostupunktidesse. Läbi isiku B metallikokkuostupunktidesse jõudnud sularahaga sai võimalikuks korraldada näilik metallimüügiskeem, mille tagajärjel oli võimalik maksupettuse toimepanemine. Nimelt ostsid metallikokkuostupunktid kokku metallijäätmeid, mis müüdi edasi teistele ettevõtetele. Käibemaksupettuse toimepanemise eesmärgil ei väljastanud aga metallijäätmete müügiarveid ülalnimetatud osuühingud, nagu oleks pidanud, vaid selleks kasutati järgnevat skeemi. Isik C koos isikuga D näitas, nagu müüks kõnealustes kokkuostupunktides kokkuostetud metalli OÜ-tele isiku C poolt juhitud OÜ X, mis oli käibemaksukohustuslane. Nii esitas OÜ X metalli kokkuostupunktidele arved, mis sisaldasid käibemaksu, kuid OÜ X käibedeklaratsioonid jäeti esitamata ning käibemaks riigile üle kandmata. Laekunud raha, sh tasatud käibemaksu, võttis isik B OÜ X kontolt sularahaautomaatidest välja või kandis edasi mitmete teiste variettevõtete kontodele. Nimetatud kontodelt kanti raha OÜ Y kontole ning sealt edasi ettevõttesse Z (Eestis registreeritud valuutavahetusteenuse pakkuja), kus OÜ Y juhatuse liige isik A sularaha välja võttis. Sularaha veeti laiali isik C hallatavatesse metallikokkuostu punktidesse. Isik B kokkuleppel Isik C-ga jättis Isik A kaasabil eelnimetatud arvete alusel koostamata ja esitamata OÜ X ajavahemiku 01.10.2006 kuni 31.12.2006 eest käibedeklaratsioonid ning riigile tasumata käibemaksu kokku enam kui 6 miljonit krooni. Samuti aitas isik A tasu eest kaasa teiste isikute rahapesule ajavahemikul oktoober 2006 kuni jaanuar 2007. Nimelt kandis ta isikute B ja C korralduste ja juhiste järgi OÜ X arvelduskontole laekunud raha, sh eelkirjeldatud kuriteo tulemusel tasumata jäänud käibemaksu variettevõtete kontodele, mis olid isikute B ja C kontrolli all ning ei omanud mingisugust majandustegevust ja mille ainsaks eesmärgiks oli varjata

Laundering money obtained from tax fraud

Person A was convicted of aiding commitment of tax fraud by following the orders of the board members of OÜ X as a result of which OÜ X failed to submit value added tax returns for 2006 and pay value added tax. Person A, receiving specific orders from B, a member of the board of OÜ X, between October 2006 and 8 February 2007, withdrew in cash, as a shadow board member of OÜ Y, the money transferred by B in the name of company Z (a currency exchange service provider registered in Estonia) and handed the withdrawn cash over to B who personally delivered the money obtained from A to metal purchase points. With the cash that reached the metal purchase points it was possible to organise a fictitious metal sales scheme as a result of which it was possible to commit tax fraud. Metal purchase points purchased scrap metal that was sold to other enterprises. For the purpose of committing value added tax fraud the aforementioned private limited companies did not issue scrap metal sales invoices as they should have, but used the following scheme. Person C jointly with person D indicated as if the metal bought up in the said purchase points is sold to private limited companies by OÜ X managed by C, which was a person liable to value added tax. Thus, OÜ X issued to the metal purchase points invoices that contained value added tax, but the value added tax returns of OÜ X were not submitted and no value added tax was transferred to the state. The money received, incl. the value added tax paid was withdrawn, by person B from the account of OÜ X via ATMs or transferred by B to the accounts of various other dummy companies. From the said accounts the money was transferred to the account of OÜ Y and from there to company Z (a currency exchange service provider registered in Estonia) from which board member A of OÜ Y withdrew it in cash. Cash was delivered to the metal purchase points managed by person C. Person B, by agreement with person C and being aided by person A, did not prepare or submit value added tax returns of OÜ X from 1 October 2006 to 31 December 2006 and did not pay the state more than 6 million kroons of value added tax. Also, person A aided, for a fee, the money laundering activities of other persons from October 2006 to January 2007. A transferred, following the orders and instructions of B and C, the money transferred to the current account of OÜ X, incl. the value added tax not paid as a result of the described crime, to the accounts of dummy companies which were under the control of B and C and did not have any prior economic history and whose only purpose was to hide the association of B and C with the money derived from the crime. Payment descriptions contained various invoice numbers which were supposed to leave the impression as if the money has been transferred to the companies in

isikute B ning C seotust kuriteo tulemusel saadud rahaga. Ülekannete selgituseks märgiti erinevate arvete numbrid, soovides sellega näidata, nagu oleks raha kantud nimetatud äriühingutele tehingute eest majandustegevuse käigus. Isik A OÜ Y juhatuse liikmena jättis kavatselt täitmata äriseadustikust tulenevad kohustused juhtida OÜ-t Y ja korraldada osühingu raamatupidamist ning andis üle OÜ Y pangakoodid teistele isikutele selleks, et neil oleks võimalik raha kanda läbi OÜ arveldusarve, näidates nagu toimuks see majandustehingute eest, ja seejärel ise see sularahas välja võtta. Kohus mõistis isikule A liitkaristusena 3 aastat vangistust.

the course of economic activities. As a member of the board of OÜ Y person A intentionally did not perform the duties arising from the Commercial Code to direct OÜ Y and organise the accounts of the private limited company and handed over the bank passwords of OÜ Y to third parties so that they could transfer the money via the current account of OÜ Y, as if it had been done for economic transactions, and thereafter withdraw the money in cash. The court sentenced person A to a total of three years of imprisonment.

Arutikelmus ja sellest saadud raha pesemine

Isik A mõisteti 2009. aastal süüdi selles, et ta vastavalt tuvastamata isikult suhtlusprogrammis 2008. a jaanuaris saadud ülesandele, veenis isikut B, et viimane lubaks teha enda kontole ühes Eesti pangas X ülekande ning annaks selleks üle oma arveldusarve numbrid. Saadud konto numbrid edastas isik A tuvastamata isikule, kes sekkus täpselt tuvastamata viisil internetipanga keskkonnas isikute B ja C poolt alustatud andmetöötlusprotsessidesse ning teostas nende kontolt konto omaniku teadmata ja volituseta ülekanded summas kokku 8100 krooni isiku B kontole ühes Eesti pangas. Lisaks pani isik A 2008. aasta veebruaris korduvalt toime eespool kirjeldatud erineva skeemiga kelmusi. Nimelt, kasutades ära tema käes olnud isikute C ja D mitme panga internetipanga kasutajatunnust ja parooli, sõlmis Isik A isiku C isikuandmeid kasutades pankade internetipanga keskkonna kaudu isikute C ja D nimel laenulepingu mitme kiirlaenufirmaga, laenates isiku C nimel 8000 krooni, mis kanti isikute C ja D kontole. Laekunud summadest kandis isik A kokku 6950 krooni rahapesu käigus isikute E ja F pangakontodele, kust lasi viimastel raha välja võtta ja endale üle anda. Isiku D nimel võetud laenust kandis isik A 1993 krooni kandis rahapesu käigus teise isiku kontole, kellel lasi sularaha automaadist välja võtta ja endale anda. Kohus mõistis isikule A liitkaristusena 2 aastat ja 2 kuud vangistust.

Computer fraud and laundering money derived from it

In 2009 person A was convicted of, under orders received from an unidentified person in a communication programme in January 2008, convincing person B to allow a transfer to be made to their account in an Estonian bank X and give their current account number to that end. Having received the account number A communicated it to the unidentified person who interfered in an exhaustively unidentified manner with the data processing processes commenced by persons B and C in an online banking environment and made transfers from their accounts without the knowledge and authorisation of the account holder in the total amount of 8,100 kroons to the account of person B in an Estonian bank. In addition, in February 2008 person A repeatedly committed fraud using schemes different from the aforementioned one. Taking advantage of the username and passwords of various banks of persons C and D, person A entered into loan contracts with several SMS loan companies in the name of persons C and D, taking advantage of the personal data of person C and borrowing 8,000 kroons in the name of person C, which was transferred to the accounts of persons C and D. Of the accrued amounts person A transferred in the course of money laundering a total of 6,950 kroons to the bank accounts of persons E and F, where person A had the latter persons withdraw the money in cash and hand over to person A. Of the loan taken in the name of person D person A transferred 1,993 kroons to the account of another person in the course of money laundering and had the person withdraw the cash from an ATM and hand it over to person A. The court sentenced person A to a total of two years and two months of imprisonment.

Maksupettusest saadud raha pesemine

2009. aasta novembris mõisteti süüdi isik A ja isik B (Itaalia Vabariigi kodanik). Isik B, olles ettevõtte X volitatud esindaja (sh olles ettevõtte pangakonto juures allkirjaõiguslikud isikud), teostas 2007. aastal tehinguid kuriteo toimepanemise tulemusena äriühingu nimel Eestis asuvate pankade kontodele laekunud rahaliste vahenditega. Rahapesu eelkuritegu pandi Suurbritannia ja Põhja Iirimaa Ühendkuningriigis toime veebruaris 2007 ning see seisnes selles, et ettevõtte Y regiooni tehingubüroo ajutine töötaja Isik C teostas ilma selleks volitusi omamata ülekanded ettevõtte kontolt ettevõtte X kahes Eesti pangas asuvatele kontodele kokku summas ligi 8,4 miljonit krooni. Rahapesu objektiks oleva varaga sooritas isik A isiku B juhendamisel

1. ülekanded ettevõtte Z välisriigi pangas asuvale kontole summas 72 000 EUR, kasutades selgitust "Arve nr ..., kuupäev", seega kasutas ettevõtte X oma majandustegevuses kuriteo toimepanemise tulemusena saadud rahalisi vahendeid. Mais 2007 saatis rahapesu eelkuritegu vahendanud Saksa pank Eesti pangale teatise palvega tagastada veebruaris ülekantud rahalised vahendid seoses sellega, et makse oli tehtud ekslikult. Eesti panga poolt samasisulise nõude edastamisel kliendile keeldus ettevõtte X esindaja isik B summat tagastamast kinnitades, et suhtleb makse saatjaga ise. Väidetavate toimunud tehingute kohta esitas isik A pangale 15.02.2007 a. ettevõtte W (laenuandja) ja Ettevõtte X (laenusaaaja) vahel sõlmitud laenulepingu summale 74 530 EUR. Nimetatud lepingu edastas isikule A allkirjastamiseks isik B, kes oli sellel võltsinud ettevõtte W esindaja isiku D allkirja. Isik A ei tuvastanud isiku D isikusamasust ja allkirjastas fiktiivse laenulepingu. Samuti edastas isik A pangale ülekannete aluseks olnud tema poolt isiku B korraldusel vormistatud arved, millistest selgub, et ettevõttelt Z osteti 11 käekella kokku summas 72 000 EUR ja 01.06.2006 a. müüja ning Ettevõtte X vahel sõlmitud kaupade müügilepingu.
2. ettevõtte X kontole laekunud summa arvelt ülekande 30 000 EUR ettevõtte X nimele välisriigi pangas. Sellelt kontolt teostas eeluurimisel tuvastamata isik märtsi alguses laekunud summaarvelt ülekanded erinevate isikute ja ettevõtte X

Laundering money obtained from tax fraud

In November 2009 persons A and B (citizens of the Republic of Italy) were convicted. In 2007 person B, being an authorised representative of company X (incl. being the signatories of the company's bank account) entered on behalf of the company, as a result of committing a criminal offence, into transactions with the funds which had accrued to accounts in Estonian banks. The predicate offence of money laundering was committed in the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland in February 2007 and it lied in the fact that person C, a temporary staff member of a regional transaction office of company Y, made without authorisation transfers from an account of the company to the accounts of company X in two Estonian banks in the amount of nearly EEK 8.4 million. Under the instruction of person B person A made the following operations with the assets constituting the object of money laundering:

1. transfers to a foreign bank account of company Z in the amount of EUR 72,000, using the description "Invoice No. ..., date" and thus company X used in its economic activities funds obtained by way of committing a criminal offence. In May 2007 the German bank that intermediated the predicate offence of money laundering sent the Estonian bank a notice with the request of returning the funds transferred in February because the payment had been mistakenly made. Upon receiving the same requirement from the Estonian bank, person B representing company X refused to return the amount assuring that they will communicate with the payer themselves. Person A submitted to the bank a loan contract of EUR 74,530 made on 15 February 2007 between company W (lender) and company X (borrower) regarding the alleged transactions. Person B forwarded the said contract to person A for signature, having forged the signature of person D, the representative of company W. Person A did not identify person D and signed a fictitious loan contract. Person A also sent the bank the invoices serving as the basis for their transfers, which invoices had been made by person B following person A's orders (the invoices indicated that 11 watches that cost EUR 72,000 were purchased from company Z) and a contract of sale of goods made between the seller and company X on 1 June 2006.
2. A transfer of EUR 30,000 was made to company X's account in a foreign bank from the amount that accrued to the account of company X. From the account an unidentified in the course of the preliminary investigation made transfers to the accounts of various individuals and to the

kontodele kokku summas 2 498.20 LVL ja 26 369 EUR.

Mais 2007 teostas isik B kelmuse teel laekunud rahaliste vahendite arvelt enda nimele ülekande summas 450 000 EUR selgitusega: “annual bonus salary /aastane lisatasu/”. Saadud rahaga tegi isik B mitmeid tehinguid eesmärgiga muuta rahapesu kahtluse tegemisel raha liikumise jälgimine õiguskaitseorganitele keerukaks. Seega, Isik A koos Isik B-ga panid toime suures ulatuses rahapesu, kasutades ja omandades kuriteo tulemusena saadud vara ja sooritasid sellega ülekandeid, mille eesmärgiks ning tagajärjeks oli vara tegeliku omaniku ja ebaseadusliku päritolu varjamine. Kohus otsustas mõista isikud A ja B süüdi rahapesus ning mõistis karistuseks vastavalt 3 ja 4 aastat vangistust. Lisaks konfiskeeris kohus isiku B süüteoga saadud vara.

accounts of company X in the amount of LVL 2,498.20 and EUR 26,369.

In May 2007 person B made a transfer of EUR 450,000 from the funds received by way of fraud to their account with the following description: “annual bonus salary”. With this money person B entered into various transactions with the goal of making tracing the movement of the funds complicated in the event of suspicion of money laundering. Thus, person A jointly with person B committed large-scale money laundering, using and embezzling assets derived from a criminal offence and made transfers with it with the aim and consequence of concealing the beneficial owner and illegal origin of the assets. The court found persons A and B guilty of money laundering and sentenced them to three and four years of imprisonment, respectively. In addition, the court confiscated the assets and property obtained by person B by committing the offence.

5. ETTEVAATAVALT AASTASSE 2010

5. A look into 2010

2010. aasta toob rahapesu andmebüroo jaoks kaasa mitmeid uuendusi ja väljakutseid. Esimene muudatus seondub büroo paiknemisega riigi julgeolekut tagavate asutuste struktuuris. Alates 1. jaanuarist 2010 on rahapesu andmebüroo Politsei- ja Piirivalveamet iseseisev struktuuriüksus, kuid büroo ülesanded ning roll rahapesu tõkestamise keskse siseriikliku koordineerijana ei muutu.

17. detsembril 2009. aastal Riigikogus vastu võetud ning 22. jaanuaril 2010 jõustuv makseasutuste ja e-raha asutuste seadus on tihedalt seotud ka rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise temaatikaga. Näiteks on makseteenuste osutamise ja e-raha väljastamise tegevusloa korral vajalik muuhulgas kirjeldus sisekontrolli süsteemi ja meetmete kohta, mis tagaks kohustuste täitmise seoses rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamisega ning raha ülekandmisel edastatava teabega maksja kohta. Samuti võib Finantsinspeksioon tegevusloade andmist koordineeriva asutusena tegevusloa tehtetuks tunnistada, kui makseasutus või e-raha asutus on toime pannud rahapesu või rahastanud või toetanud terrorikuriteo toimepanemist või rikub rahapesu ning terrorismi rahastamise tõkestamiseks õigusaktidega kehtestatud korda.

Samuti on Riigikogus menetlusse võetud rahvusvahelise sanktsiooni seaduse eelnõu, mille vastuvõtmine algtekstina laiendaks tunduvalt rahapesu andmebüroo ülesandeid ja vastutusala rahvusvahelise sanktsiooni riigisisel kehtestamisel ja viivitusteta ning korrektsel rakendamisel.

The year 2010 will bring various changes and challenges for the FIU. The first change is related to the location of the FIU in the structure of institutions ensuring national security. As of 1 January 2010 the FIU will be an independent structural unit of the Police and Border Guard Board, but the functions of the FIU as the central national coordinator of prevention of money laundering will not change.

The Payment Institutions and E-money Institutions Act which was adopted by the Estonian Parliament, the Riigikogu, on 17 December 2009 and will enter into force on 22 January 2010 is closely connected to the field of preventing money laundering and terrorist financing. For instance, in the case of an activity licence for provision of payment services and issue of e-money, among other things, a description of the internal control system and measures ensuring performance of obligations in connection with prevention of money laundering and terrorist financing and information given about the payer upon transferral of money is required. Also, the Financial Supervision Authority can, as an institution coordinating the issue of activity licences, revoke an activity licence if a payment institution or e-money institution has laundered money or financed or supported the commission of a terrorist crime or infringes the procedure established by legislation for prevention of money laundering and terrorist financing.

Also, the Riigikogu is discussing the draft International Sanctions Act, which, if adopted in the draft wording, would considerably expand the functions and area of responsibility of the FIU in national imposition as well as immediate and correct application of international sanctions.